БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

46-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 163 (12067)
1969 оной июлиин 15, вторник

Сэн 2 мүнгэн

...ЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ — ...ИСО АНХАРАЛ

...аар олон манай рес... колхоз, совхозуудта тэ... ...дхэ харюусалгатай ха... ...ербэ. Илангаяа хура... ...тай, ган гасуур жэлдэ ...уһа мал тэжээлээр гүй... ...гэшэ тон орёо, харюу... ...ай хэрэг болоно. Тии... ...ал бэлэдхэлгые гэдэргэ ...ганануудые бэдэрхэ гэ... ...о бэшэ, харин үдэр саг ...рэнние адха-адхаар, бу... ...р суглуулха шухала.

...үедэ олонхи аймагуудта ...лангай ногооной ургажа ...байгаашье һаа, үбһэшэ... ...уд, бригадануудай хэ... ...ээ. Нэн түрүүн ажахы ...абша намаа ехээр бэлэд... ...ар. Мүн намаг газарай ...һа ожорһо сабшаха саг ...бээ энэ хүдэлмэрие ... һаа, нилээд ехэ тэ... ...даха байна.

...дые һайса ойлгоһон га... ...шалан хараалагдаһан ...оор үбһэшэдэй звено, ...д эмхидхэгдэжэ, бүгэ... ...лажа захалаа. Энэ та... ...най, Кабанскын аймагай ...ахынуудһаа жэшээ аба...

...най аймагай колхоз, сов... ...дэ үдэрнүүдтэ үбһэшэ... ...онууд булта ажалла... ...а. Жэшээнь, эндэхи Ле... ...ижэтэ колхоздо 14 ... партсъездын нэрэмжэ... ...о 18 звено үбһэ тэжээл ... байна. Эдэ звенонууд ...рээ ой модон соогуур, ...ли газарай ногоо саб... ...а, набшаһата тэжээл ... Набша намаа суглуул... ...рндэ үбһэшэдэй брига... ... гадна малшад, һургуу... ...шад олоороо хабаадана.

...ын аймагай ажахынууд ...үбһэшэдэйнгөө звенонуу... ...рь тэжээл бэлэдхэлгэдэ ... гол газарай ногоое гар ... морин косилкаар сао... ...а. Үбһэшэдэй звенонууд ...лэй ногоо хуряажа за... ...: ногоогоор силос да... ...илаэ.

...и аймагай ажахынуудта ... звенонууд набшаһата ...гуулна, хулһа ожорһо ... Сэлэнгын, Мухар-Шэбэ... ...-Үдын аймагуудта наб... ... бэлэдхэхэ хүдэлмэри ур... ...эһэ эмхитэйгээр ябуу... ...эндэ колхознигуудһаа, ... хүдэлмэришэдһөө гад... ...эй эмхи зургаануудай ...ад, промышленна пред... ...ай коллективүүд олоо... ...ана. Энэмнай ёһотойл ..., таряашан зоной ба..., тэдэнэрэй бэе бэедээ ... туһаламжа хүргэдэг ... заншал ха юм.

...ье үбһэ тэжээл бэлэд... ...эндэ бэлдэхэ талаар ду... ... олон ушарна. Сабша... ...он ургажа хүсөөгүй гэ... ... Урдаа барлад, олонхи ...хозуудай хүтэлбэрилэг... ...эйнгөө звено, бригада... ...мидхээгүй, ажалдань ... байһаар. Ядахын сагта ...ууд набшаһата тэжээл ...ье хүдэлмэриндэ хабаа... ...гүй. Мүнөө үедэ набша ...уулха хүдэлмэридэ гол ...ургуулиин һурагшад, хү... ... хаагшад, промышлен... ...ятинуудай хүдэлмэри... ...дана.

...гаан дээрэһээ набша... ...эл бэлэдхэхэ хүдэлмэри ...оор ябуулагдана. Жэл ...лээр дуталдадаг Хо... ...гай ажахынуудта мүнөө хүрэтэр набша намаа суглуулжа хатааха хүдэлмэри захалаадүй шахуу байһаар. Тэрэшэлэн Баргажанай, Хэжэнгын, Яруунын аймагуудай, тэндэхи колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй энэ хүдэлмэрине нилээд оройтожо захалаад, тэрэнние хурдадхаха хэмжээ абаагүй байһанниинь гэмшэлтэй.

Эдэ бүгэдэ юу харуулнаб гэхэдэ, олонхи колхоз, совхозуудай, аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд набшаһата тэжээлые тоохогүй зан гаргана. Зүгөөр республикын түрүү хонишод үбһэ тэжээлэй хэды элбэг байгаашье һаа, хабартаа набша намаа хони, хурьгадтаа эрхэбшэ эдюулдэг заншалтай. Ногоохоноор хатаагдаһан набша намаа витамин элбэгтэй байжа, нялха малай бэедэ угаа туһатай байна бшуу.

Үбһэн ургаагүй гэжэ гараа дэлгээд һууха саг һалаа. Ажахы бүхэндэ энэ дороо үбһэшэдэй звено, бригаданууд эмхидхэгдэжэ, бултадаа ажаллажа захалха ушартай. Тиихэдээ тэдэнэр эгээл түрүүлэн набша намаа суглуулха, намаг газарай, ой модон соохи ногоо, хулһа ожорһо сабшажа абаха байна.

Олохон колхоз, совхозуудта үбһэ хуряаха, силос дараха машина, хэрэгсэлнүүдшье үшөөл бэлэн болоодүй байһаар. Һүүлэй мэдээгээр тракторай косилкануудай миил хахадынь заһабарилагдаа иэрэтэй. Силосэй ногоо хуряаха комбайнууд мэнэ һаянай заһагдажа захалаа. Аймагуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, тэндэхи мэргэжэлтэдэй иимэ бирагүй байдалые тэсэжэ байһанниинь тон аюултай.

КПСС-эй обкомой, республикын Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой ёһоор үбһэ хуряаха, силос дараха машина, техникэ июлиин 10 хүрэтэр бүхыдөө бэлэн болгогдохо ёһотой байгаа. Теэд энэ эрилтэ дүүргэгдээгүй. Илангаяа Сэлэнгын, Хяагтын, Яруунын аймагуудай ажахынуудта энэ шухала хүдэлмэри унжагайранхай.

Тэжээл бэлэдхэхэ машина, техникэ заһабарилгые удааруулжа болохогүй. Тиимэһээ колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд энэ хүдэлмэридэ механизаторнуудые хүсэд хүрэхөөр табижа, үбһэ, силосэй ногоо хуряаха бүхы техникээ ойрын үдэрнүүдтэ сүм бэлэн болгохо хэмжээ абаха уялгатай.

Олохон ажахынуудта үбһэнэй гурил хэхэ машинанууд, түхеэрэлгэнүүд бии. Кабанскын аймагта тэрээгээр нарһанай шэлбүүһэ тээрмэдэжэ, витаминтай гурил гаргадаг болоо. Эдэ машина, түхеэрэлгэнүүдые дүүрэн хүсөөрнь хэрэглэхэ тон шухала.

Үбһэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ ушарһан дутагдалнуудые дары усадхаха, тэжээл бэлэдхэхэ бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ гээшэ областной партийна организациин, республикын бүхы ажалшадай мүнөөдэрэй дайшалхы хэрэг мүн. Аймагуудай партийна, советскэ, хүдөө ажахын организациуд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд энэ бэрхэшээлтэй сагта хүн зоной дунда эмхидхэлэй, ойлгуулламжын хүдэлмэри шадабаритайгаар ябуулжа, хүдөөгэй ажалшадые тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүсэдөөр хабаадуулха зорилготой.

Тиихэдээ үбһэшэдэй, силос дарагшадай звено, бригадануудта хүдэлжэ ябаһан хүнүүдтэ бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаха арга олгохо, тэдэнэрэй культурна эрилтэнүүдые хангаха уялгатай. Энэ хэрэгтэ хүдөөгэй коммунистнууд, комсомолшууд, бүхы эдэбхитэд шударгы ажалай үльгэр жэшээ харуулха үүргэтэй.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЫЕ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭЕ!

Хажуурай ханхинаан, тракторай хүнхинөөн

Байгал шадарай ажахынуудай сабшалан дээрэ тэжээл бэлэдхэлгэ үдэр бүри ургэдхэгдэнэ. Байгша оной сагай уларилһаа боложо, эндэхи талын сабшалангай ургаса мүнөө дээрээ һэбэрээшэгшье һаань, шиигтэй, намаглиг газарай үбһэ ногоон һайн. Кабанскын аймагай «Байкальский» совхозой намагтай сабшалангай ногоон үбһэлэгһөө дээшээ. Иимэ сабшалангайнгаа ургасые шэмэтэй үедэнь хуряажа абахые тус совхозойхид оролдоно. Энэ хүдэлмэриие богонихон болзор соо дүүргэхын тула ганса гараар ба морёор бэшэ, мүн тракторaар сабшажа эхилэнхэй.

— Манай 18 үбһэшэд Эрьеын урда бэеын ой модоной соорхойн, хатаһан сөөрэм болон намагайнгаа ногоо сабшана. Июлиин 9-нэй нарата үдэр эдэ үбһэшэд түрүүшынгээ 20 бухал табла,—гэжэ энэ совхозой 2-дохи отделениин хоёрдохи бригадые хүтэлбэрилэгшэ Г. К. Ананин хөөрэнэ.

Үһэтэй жэлдэ уһан соо байдаг намаглиг газарай ногоон мүнөө трактор, машинаар хуряажа абахаар. Зунай сагта уһанда абтадаг ногоотой РТС-эй һууриин зүүн хажуугай ногоое энэ бригадын тракторна звено сабшана. **(2-дохи зураг).** Урдань энэ намаглиг газарые түүбэрилэн, морин косилкаар гү, али гар хажуураар сабшажа абадаг байгаа. Харин мүнөө хуурайшье һаань, болдог болон элдэб буртаг бурганаһан эндэ элбэг. Тиимэһээ трактор бүхэн нэгэ нэгэ косилка шагтагаланхай.

— Энэ багай сабшалангай уһанда абтадаг газарые соолдижо сабшанабди. Хоёр хоногой турша соо хорёод гектарай ногоон унагаагдаа. Гектар бүриһөө 20 центнер сохом гараха. Үглооһөө тармажа эхилхэбди,—гэжэ энэ звеное даагша хоёрдохи косилкын машинист Иван Иванович Ипатьев хэлэнэ **(нэгэдэхи зураг дээрэ зүүн гарһаа хоёрдохи).**

— Эртэ хурлагдаһан үбһэнэй һайхан байдаг хадань, энэ сабшаланда бэлдэгдэһэн тэжээл һү һаалиин фермэдэ абаашагдаха. Эндэхи үбһэ тармамсаараа, тракторай тэргэдэ ашаад, Нюкиин МТФ зөөхэбди,—гэжэ машинист хүбүүн И. И. Ипатьев хөөрэнэ. **(Нэгэдэхи зураг дээрэ баруун гарһаа нэгэдэхи).**

Адууһа малдаа хүсэд хүрэхэ бүдүүн тэжээл бэлдэжэ абахын тула энэ совхозой отделени, бригада бүхэнэй үбһэшэд сабшалан дээрэ гаранхай. Нуурнуудай захын ожорһо, хуһанай набшаһа зарим үбһэшэд бэлдэнэ.

Н. ДАМБАЕВ.
Авторай фото.

ТАНГАРИГТАА ҮНЭН

Комсомолдо Ленинэй нэрын олгогдоһоор 45 жэлэй ой

Совеүүдэй ороной эдир үетэнэй элшэн түлөөлэгшэд июлиин 12-ой үглөөгүүр Улаан талмай дээгүүр, В. И. Ленинэй Мавзолейн нангин шатанууд тээшэ дабшаба. Энэнь сэдьхэл доһолгомо һайндэр болоо. 45 жэлэй урда тээ залуу совет хүдэлмэришэд ба таряашад, студентнэр болон солдадууд сүлөөрһэн арадай түрүүшын гүрэнние байгуулагшын нэрээр ооһэдынгөө коммунис союзые нэрлэхэ гэжэ шиидэһэн юм.

...Ильичэй хүндэлэлдэ зорюулагдаһан магтаалай дуун талмай дээгүүр зэдэлбэ. Эдир хүбүүд, басагад, Ленинэй хүсэл бодол бэелүүлэгшэд, революционно ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэгшэд, коммунис ерээдүйн гражданинууд баяр ёһололой оршон байдалда шэмээгүй зогсоо. ВЛКСМ-эй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Е. Тяжельников, ВЛКСМ-эй ЦК-гай, ВЛКСМ-эй МГК-гай, ВЛКСМ-эй МК-гай секретарьнууд, Советскэ Союзай Геройнууд — космонавт А. Леонов, хилэ сахигша Б. Бабанский, Социалис Ажалай Герой, Грузиин ткачиха Н. Черкезишвили, ороной нютаг бүхэнһөө ерэһэн комсомолшууд эндэ бии байгаа.

«Советскэ Союзай залуушуул болон комсомолшуудһаа Владимир Ильич Лениндэ. 1969 оной июлиин 12» гэжэ бэшэгдэһэн ягаа улаан лентэтэй веногые залуушуул В. И. Ленинэй Мавзолейн дэргэдэ асаржа табиба.

Энэ үдэр олон мянган хүбүүд, басагад В. И. Ленинэй Мавзолейдэ ерэжэ, агуу вождьёо гүн ехээр хүндэлдэг байһанаа элирхэйлэн ёһолоо.

(ТАСС).

Орон соогуур аяншалаад бусаба

СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ГДР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Штоф түрүүтэй ГДР-эй партийно-правительственна делегаци манай орон соогуур аяншалһанаа июлиин 13-да Москва бусажа ерээ. Ленинградайхид, киевэйхид Германиин Демократическа Республикын түлөөлэгшэдые хани халуунаар, аха дүүгэй ёһоор угтаһан байна.

(ТАСС).

Металлургнууд таряа хуряалсахаяа ерэбэ

Угаа халуун байһанһаа уламжалан, ороoһо таряан түргөөр эдеэшээд, хуряалгада бэлэдхэлээ түргэдхэхэ ушартай болгоо. Тиимэһээ Оренбургска областиин промышленна предприятинууд шэнэ газар элдүүрилэн ашаглаһан ажахынуудта туһалхынь тула 1100 шахуу комбайнернууд ба заһабарилга хэхэ 50 бригадаяа урда урдынхиһаа урид эльгээгээ. Тэдэнэй дунда—токарьнууд, слесарьнууд, гагнуургшад бии. Эдэнэр бултадаа шахуу комбайнерай мэргэжэлтэй юм.

(ТАСС).

Оренбург.

...ГАЗАР УҺАЛХА ...РГАЯА ХЭРЭГЛЭНЭГҮЙ

... бороо үгинэй оронгүй ..., таряалан, сабшалангай ур... ...гадажа захалаа. Энэ үедэ ...хы аргаар газараа уһалха ... угаа шухала хэрэг гэжэ бү... ...мэдээжэ. Теэд энэ хүдэл... Хурамхаанай совхоздо хэр ...ябуулагданаб гэжэ хаража...

...совхоз уһалагдадаг газараар ...хын аргагүй. Эдэнэр һубаг, ...удаар 586 гектар таряа... ...0 гектар сабшалан унд... ...аргатай. Тэрэнһээ гадна ...ажэ гаргаха 7 станцитай ...ээ иимэ станци бүхэнние ...үсөөрнь хүдэлгөө һаа, ха... ...зундаа 150—170 гектар ...и хоёр удаа уһалжа боло...

...һаа хойшо энэ совхоздо ...тар таряалан уһалагдаа ... Тэрэ сааначa зуугаад гек... ...хабартаа уһалагдаад, июль ...ратар юумэ таригдаагүй ... Тиигэжэ, газарые уһа... ...миил хооһон гаргаша ...а юм. Түсэбэй ёһоор эн... ...руза таригдаха байгаа.

...оздо бии байгаа бүлүүр ...уулайнь оройдоол 5-ниинь ...дөө болоно. Тиихэдээшье ... хүдэлгэгдөөд лэ һүниндөө ...оно.

...бүлүүр станцинуудаа үдэр, ...й хүдэлгэхэ байгаад, газар уһалха хүнүүдэй үсөөн дээрэһээ хэжэ шаданагүйбди, — гээд совхозой лугомелиоративна отрядай начальник Николай Савельевич Зверьков мэдүүлбэ. — Үсөөн хүн ажаллахадаа, газараа мууса уһална.

Илангаяа Хурамхаанай отделенидэ таряалан, сабшалан муугаар уһалагдана. Эндэ уһалагдамаар аяар 300 шахуу гектар газартай аад, энэ хүдэлмэридэ оройдоо 5—6 хүниие табяад лэ, һанаагаа амаршанхай. Отделениие эрхилэгшэ Б. Раднаев, бригадир С. Гатаулин гэгшэд энэ шухала хүдэлмэридэ анхарал бага табина. Энэл ушарһаа тус отделенидэ газар уһалха хүдэлмэридэ саг үргэлжэ хүдэлхэ, шадабаритай хүнүүд байхагүй.

Урдань энэ отделенидэ газар уһалха хүдэлмэридэ гарта хүлтоорөө гарадаг байгаа. Мүнөө тиимэ юумэ үзэгдэнэгүй.

Совхозой дирекци, парткомшье эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхаха, ган гасуур жэлдэ газараа һайса уһалжа абаха гэжэ оролдоногүй, отделенинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табинагүй.

Совхозой уһалууриин системэнүүд хуушаржа, ханаабуудынь эдэгэршэжэ байнхай. Теэд совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд тэрэниие шэнэдхэн заһабарилха гэжэ оролдоногүй. Жэл бүри һубаг, ханааб татаха тушаа түсэб зохёогдоод лэ, миин саарһан дээрээ үлэшэдэг.

Хэрбээ урдань эдэ һубаг, ханаабууд хүрзөөр малтагдаһан байбал, мүнөө хэды олон хүсэ ехэтэ машинатай байгаад, тэрэниие хэдэггүйнь гэмшэлтэй.

Совхозой дирекци, партком түрүүшүүлые урмашуулха, тэдэнэрэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар биратай юумэ хэнэгүй. Эндэхи 2-дохи отделенидэ (эрхилэгшэнь А. Толстихин, бригадир Г. Серебренников) шадабаритай бэрхэ луговодууд, газар уһалагшад бии. Жэшээнь, луговод В. Колмаков нёдондо Бүтүү гэжэ газарта 68 гектарай тус бүриһөө 22 центнер һайхан хүсы үбһэ абаһан байха юм. мүнөөшье жэлдэ эдэнэр оролдосотой һайнаар ажаллана. Хартаабхын тарилгые эндэ бүлүүр станцяар үдэр, һүнигүй уһална.

Теэд эдэ түрүүшүүлэй дүршэл бүгэдын шадабари боложо шадаагүй байһаар.

Хурамхаан нютаг хэр үгһаа хойшо газар уһалха талаар суутай байһан юм. Тиимэл хадань, нигэжэ дууладаг байгаа:

Улаанхан нарандаа гандадаггүй
Уһанхан залаатай Хурамхаамни...

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд урдын энэ суу хүндые тэхэрюулхэ, таряалан, сабшалан оролдосотой һайнаар уһалдаг болохо бэзэ гэжэ найдагдана.

Б. ГОМБОЕВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.

„Луна-15“ гэжэ автомат станци замбуулин худар табигдаа

ТАСС-АЙ МЭДЭЭСЭЛ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ программатай зохилдуулан, 1969 оной июлиин 13-да Москвагай сагаар 5 час 55 минутада «Луна-15» гэжэ автомат станцитай түлхин дэгдэгшэ ракетэ Советскэ Союзһаа табигдаа. Энэ станци дэлхэйс тойрон ниидэдэг хэмэл одоной зуурандын замһаа һара тээшэ шэглүүлэн дэгдэгдэбэ. Ниидэлгэнь автомат станциин борт дээрэхи түхеэрэлгэнүүдые шэнжэлэн шалгаха, һарые, һара шадархи замбуулинай дайдые шэнжэлжэ үргэлжэлхэ уг зорилготой.

Тус станци хараалагдаһанда дүтэрхы з...ар дабшажа ябана.

Станци Дэлхэй хоёрой хоорондо тогтууритай радио-холбоон бэелүүлэгдэнэ. Телеметрическэ мэдээсэлнүүдэй ёһоор, станциин борт дээрэхи түхеэрэлгэнүүд ба научна аппаратура һаадгүй хүдэлнэ.

«Луна-15» гэжэ станциин ниидэлгые залан жолоодолго, замайнь параметрнүүдые тодорхойлго ба мэдээсэлнүүдые абалга газар дээрэхи командно-хэмжэн тодорхойлгын хэрэгсэл түхеэрэлгэнүүдээр бэелүүлэгдэнэ.

Залан дабшуулдаг, тоолон тодорхойлдог центр оройһон мэдээсэлнүүдые шэнжэлжэ байна.

Хабаровскдахи хэлсээнүүд тушаа

Хитадай талатай хэлсэжэ ойлголсоһоной үндэһөөр, хилэ шадархи Амарай бассейнэй гол мүрэнүүдтэ суднаар ябалгые зүбшэлхэ Совет-хитад холимол комиссиин 15-дахи зүблөөн байгша оной июниин 18-да Хабаровск хотодо хүдэлмэреэ эхилээ гэжэ мэдээсэгдээ һэн.

Амар, Уссури, Аргунь, Сунгача гэдэг хилэ дээрэхи мүрэнүүд, Ханка нуур соогуур тамаралгын гурим тухай, эдэ уһануудта суднануудай ябалгын оршон байдалые тодорхойлон тогтоохо тухай 1951 оной Совет-хитад хэлсээнтэй зохилдуулан, 1969 оной тамаралгын үедэ СССР КНР хоёрой хоорондын хилэ дээрэхи гол мүрэнүүдэй участогуудта суднануудай тамарха таарамжатай зохид арга боломжо хангаха тодорхой асуудалнуудые энэ комисси хаража үзэхэ зэргэтэй байһан.

Совет делегаци комиссида даалгагдаһан асуудалнуудые бүтэмжэтэйгөөр шиидхэхэ гэдэг хүсэл эрмэлзэлээ хүтэлбэри болгон, 1969 оной замай хүдэлмэриин түсэб, хоёр талын суднануудай тамаралгын гуримуудта хабаатай шэнэ тодорхойлго зүбшэлхэ, 1967—1968 онуудай тамаралгын үедэ хэгдэһэн хүдэлмэри тухай хоёр талын элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэхэ дурадхал зүблөөнэй үзэмжэдэ табиһан байна.

Хитадай делегаци комиссиин эрхэ түлөөлэлгэдэ хабаатай асуудалнуудые хаража үзэхын тула бэшэ, харин СССР КНР хоёрой хоорондуур урдадаг гол мүрэнүүд дээрэхи хилэнүүдтэй холбоотон асуудалнуудые зүбшэлхөөр баадхахын, 1951 оной Совет-хитад хэлсээе хазагайруулхын тула Хабаровск хотодо ерэһэниинь эхинһээ хойшо эли болоһон байгаа. Зүблөөнэй хэлсэхэ зүйлыешье тодорхойлхо үедэ тиимээр хандаһан байна.

Хитадай делегаци «тэгшэ бэшэ» договорнууд гэдэг тухай асуудал комиссиин хүдэлмэреэ ябуулжа байха үедэ табиһан, элдэб эсын гүжэрдэлгэтэ мэдүүлгэнүүдые, заналтануудые хэһэн байха юм. Хитадай зүгһөө хэгдэһэн хорото хардалгануудта зохихо харюу үгэхэ зуураа, совет делегаци суднаар ябалгатай холбоотой тодорхой асуудалнуудые хаража үзэлгэһөө зүблөөнэй хадуурхагүйнь тула оролдоо, хилэ дээрэхи гол мүрэнүүдээр 1969 ондо тамарха таарамжатай арга боломжо хангаха зорилготой шиидхэбэринүүдые тодорхойлон хараалха хүсэлэлгэ гаргаа. Тайлбарилан хэлэбэл, энэ комиссиин даабарита хэрэгүүдээ шиидхэхыень уряалдаг байгаа.

Хитадай засагаархид зүблөөнэй хүдэлмэри таһалдуулха гэһэн зорилгоор, июлиин 8-да Гольдинска арал дээрэ совет уһан замшадта зэбсэг хэрэглэн добтолоо һэн. Эдэ манай уһан замшад 1951 оной Совет-хитад хэлсээнтэй зохилдуулан тэндэ хүдэлмэрилжэ, тамаралгын тэмдэгүүдые хинаха уялгануудаа дүүргэжэ байһан юм.

Хитадай делегациин толгойлогшо зүблөөнэй саашанхи хүдэлмэридэ хабаадалгаһаа арсаһан тухайда июлиин 12-то мэдүүлээ һэн. Тиихэдээ, зүблөөнэй үнэн бодото байдалые хазагайруулха гэжэ оролдоһон, совет түлөөлэгшэд тушаа хардалга гүрдэлгэнүүдые хэһэн байгаа.

Совет делегациие толгойлогшо зүблөөнэйнгөө хүдэлмэри үргэлжэлүүлээел гэжэ Хитадай делегациие уряалһан байна. Тиигэбэшье һаань, зүблөөнэй хүдэлмэридэ саашадаа хабаадалгаһаа Хитадай түлөөлэгшэ огтолон арсаа.

Тиимэ болохолоороо, зүблөөнэй хүдэлмэриин таһалдаһанай түлөө бүхы харюусалгые хитад тала сүм даажа абаһан байна.

Хитадай түлөөлэгшын эдэ ябуулгануудынь Хитадай зүгһөө хэгдэһэн харша шэнэ ааша. Советскэ Союз КНР хоёрой хоорондохи хилэ дээрэ Хитадай зүгһөө хэгдэжэ байгаа хорото балмад ябуулгануудай нэгэ хубинь болоно.

(ТАСС).

* * *

ХАБАРОВСК. (ТАСС). Хилэ шадархи Амарай бассейнэй гол мүрэнүүдтэ суднаар ябалгые зүбшэлхэ Совет-хитад холимог комиссиин зүблөөндэ хабаадаһан Хитадай делегаци июлиин 12-ойнгоо мэдүүлгые хубилган, манай делегаци Хабаровскда үлэхэ, комиссиин хүдэлмэри үргэлжэлүүлхэ зүбшөөлөө үгэхэ гэһэн шиидхэбэри абаба гэжэ июлиин 13-най үглөөгүүр Совет делегацида ингэжэ мэдээсэһэн байна.

Хитадай делегаци 1969 ондо замай хүдэлмэриин түсэбүүдые зүбшэлхэ, СССР КНР хоёрой хоорондын хилэ дээрэхи участогуудта хоёр талын суднануудай тамаралгада хабаатай шэнээр найруулагдаһан гуримые зүбшэлхэ бүлэгүүдэй таһалдуулагдаһан хүдэлмэри июлиин 14-дэ һэргээхые Хитадай делегаци дурадха...

Совет түлөөлэгш... Хитадай делегациин энэ мэдүүлгыень анхаралдаа абаад, зүблөөнэй хүдэлмэри үргэлжэлүүлхээр совет талын бэлэн байһые лаблан элирхэйлээ.

НЭГЭН hАНАЛААР hАЙШААНА, ДЭМЖЭНЭ

ГУСИНООЗЕРСК

«Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй дүнгүүд тухай» асуудал Сэлэнгын аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Б. Базаров элидхэл хэhэн байна.

Элидхэл тушаа Галуута-Нуурай шахтоуправлениин парткомой секретарь Н. И. Медведев, районой гэгээрэлэй таhагые даагша Б. Б. Нихуров, Сэлэнгын совхозой парткомой секретарь Д. Н. Бадмадашиев, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь А. А. Бамбаров, Ново-Сэлэнгын дунда hургуулиин директор Г. М. Клочихин, Галуута-Нуурай станциин түмэр замай узловой парткомой секретарь Н. А. Зайцев гэгшэд үгэ хэлэбэ. Аймагай бүхы ажалшад, коммунистнууд коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын зүблөөнэй материалнуудтай ехэ hонирхолтойгоор танилсахын зуураа, түрэл партиингаа Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой ажал ябуулгые нэгэн hаналтайгаар бүримүhэн дэмжэнэ гэжэ үгэ хэлэгшэд мэдүүлбэ. Саашадаа энэ зүблөөнэй дүнгүүдые ажалшадта ойлгуулха хүдэлмэри бүри үргэдэхэ юм.

Баталан абаhан тогтоол соогоо Сэлэнгын коммунистнууд КПСС-эй ЦК-гай июниин (1969 оной) Пленумэй тогтоолые хүтэлбэри болгон, ажалшадай дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри hайжаруулха, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялгануудаа дүүргэхын түлөө бүхы хэмжээнүүдые абаха байhанаа мэдүүлнэ.

ТУРУНТАЕВО

Прибайкальска аймагай партийна эдэбхитэдэй суглаан эндэ болоjо, «Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай уласхоорондын Зүблөөнэй дүнгүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тус асуудалаар КПСС-эй обкомой гэшүүн, Буряадай АССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министр Д. Д. Эрдынеев элидхэл хэбэ.

Элидхэл зүбшэн хэлсэлгэдэ ВЛКСМ-эй райкомой секретарь А. Имекшенов, «Прибайкалец» колхозой парткомой секретарь Н. З. Горлов, Сэлэнгын модоной баазын директор В. Я. Кокин, КПСС-эй райкомой секретарь С. Б. Машкин болон бусад хабаадалсаба.

Москвада болоhон зүблөөн хадал дэлхэй дээрэхи аха дүү коммунис болон хүдэлмэришэнэй партинуудай нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, бата жагсаалтай болгохо хэрэгтэ тон ехэ удха шанартай алхам болоно гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглэбэ.

Аймагай партийна эдэбхитэд уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй партинуудай зэргые бата нэгэдэлтэйгээр жагсааха тушаа КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой бодото ажал ябуулгые, политическэ хараа шугамые хүсэдөөр дэмжэжэ байhанаа мэдүүлбэ.

КОММУНИСТ ТУХАЙ ХӨӨРӨӨН

ЗОНДОО ХҮНДЭТЭЙЛ

Хэдэн жэлэй саада тээ hэн. Колхоз, аймаг, республика дотороо эрхим hаалишан гэжэ сууда гараhан Долгоржап Цырендоржиева үбшэнэй шалтагаанаар ажалаа орхихо баатай болоhон юм. Теэд малhаа холодохо аргагүй байгаа.

Олон жэлдэ малай хойноhоо ябажа hураhан эхэнэртэ дуралhан, дүрижэhэн хэрэгээ огто орхихонь бэрхэтэй байгаа бшуу. Үнеэ hааха аргагүйдэбэшье, ферма дээрэ хэхэ ажални олдохол байха гэжэ нүхэр Цырендоржиева этигэжэ ябаа.

Нэгэ-хоёр hара тухай амараад байхадань, колхозой правлени, партийна комитет тэрэниие урижа, туралнуудые даажа абахыень дурадхаhан юм. Арсалташье байгаагүй.

— Туралнуудhаал малаймнай hүрэг бүридхэгдэнэ. Багаhаань эхилжэ тэдэнэй хойноhоо hайнаар харууhалжа, түлжүүлжэ шадабал, мяха ехэтэй мал болоно. Илангаяа манай фермэдэ энэ хабатай. Ушарынь гэбэл, бидэнэр симментал үүлтэрэй мал үсхэжэ, колхозойнгоо hүрэгтэ табихаhаа гадна, республикынгаа бусад ажахынуудта худалданабди. Тиимэhээ колхозой правлениин, партийна организациин үгэhэн даабариие би тон харюусалгатай дээрэ тооложо, энэ найдабариинь дүүргэхын тула мүнөөшье болотор оролдожо ябанаб, — гэжэ коммунист Цырендоржиева хөөрэнэ.

Залуу малай хойноhоо харууhалжа, бэеэ хүсэтэрнь түлжүүлхэ гээшэ гайтайхан хэрэг байха. Миин лэ бэлэн тэжээл тараажа, уhаар ундалуулха бэшэ ха юм. Үүлтэртэ малай харууhалгада эрилтэньшье ехэ. Зоотехническэ захяа заабари, тэжээлэй нормо болон рацион сахиха, дүүргэхэ юумэн олон. Туралшан гээшэмнай оорсо малаа эдеэлүүлхэ, харууhалха, бэлшээхэ, тэжээлээ бэлэн болгохо, рационыень зохидоор тааруулан зохёохо гэхэ мэтэ уялгатай. Бултыень эндэ хургаа даража тоолохонь бэрхэтэй байна.

— Илангаяа нарай туралнуудые даажа абахада, ажал хүдэлмэри бүришье ехэ болодог. Унтаха нойрсо, амарха сагаа мартаха ушартай болоrдодог, — гэжэ туралшан хэлэдэг. — Заримандаа үбшэлхөө hанаха, нүгөөдэдэнь тэжээлынь таарахагүй, hэлгэхэ баатай болохош. Зоотехниктэй, ветеринартай нүхэсэжэ хүдэлөөгүй hаа, hайн үрэ дүн түйлахань бэрхэтэйшэг.

Хорёод жэлдэ hаалишанаар хүдэлжэ, мал харууhалха баян дүй дүршэлтэй болоhон ха даа нүхэр Цырендоржиева шэнэ ажалдаашье hайн үрэ дүн түйлажа ябадаг. Үнгэрhэн жэлдэ тэрэнэй харууhалдаг туралнууд сүүдхэдөө дундажаар 839 граммаар нэмээhэн байгаа. Тиихэдэ зунай hарануудта — 1000—1200 граммда хүргэгдөө бэлэй. Гадна намартаа болоhон аукцион дээрэ Цырендоржиевагай харууhалдаг 17 залуу мал тус бүридөө 358—380 килограмм шэгнүүртэйгээр бусад ажахынуудта худалдагдаhан байха.

— Оролдожо хүдэлхэдэ, ямаршье ажал урагшатай ябадаг, — гэжэ колхозой түрүүлэгшын орлогшо Ц. Галсанов хөөрэнэ. — Оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг зон манай колхоздо олон юм. Зүгөөр нүхэр Цырендоржиевае бидэнэр онсолон тэмдэглэдэг байнабди. Партиин гэшүүнэй түрүү үүргые, нэрэ хүндые үндэр дээрэ үргэжэ ябадаг ха даа нүхэдтөө хүндэтэй болонхой. Долгоржапhаа жэшээ абажа ажаллахыень малшадаа уряалдаг байнабди.

Тон зүб. Коммунист хүн оролдосото ажалаараа шалгаржа, хаанашье, ямаршье хүдэлмэридэ жэшээ харуулжа ябаха зэргэтэй ха юм. Эдэнэй нэгэн Долгоржап Цырендоржиева болоно. hаалишан ябахадаа шалгаржа, хүнгэн автомашинаар шагнагдаhан юм. Мүнөө туралшанаар хүдэлхэдөө мүн лэ шалгаржа, хүн зондоо магтаалтай болонхой.

Нимэл даа, коммунист нэрээ hанажа, нэрлүүлжэ ябаха гээшэ.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ.

Сэлэнгын аймаг, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз.

ҮГЭРСЫН БАЯН УРГАСА

Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гэшүүд энэ жэл түрүүшынхиеэ үгэрсэ таряа hэн. Үбэлэй үедэ тус бүри дүрбэлжэн 500 метр талмайтай гурбан теплицэ түхеэржэ, май hарын хушаар үгэрсын 1600 эшэ hуулгаhан байна. Теплицэ соогоо тарилга хэхэ газар шоройгоо hайса эдүүрилээд, химиин болон нютагай үтэжүүлгэ оруулаа. Халуун уhанай гүйхэ соргонуудые табижа дулаасуулха түхеэрэлгэ хэhэн юм.

Таригдаhан үгэрсын хойноhоо харууhалха, уhалха, бүртиг үбhыень сэбэрлэхэ тусхай хүнүүд табигдаа hэн. Тариhанhаа хойшо нэгэ hара үнгэрөөд байхада, колхозой овощеводууд үгэрсынгээ түрүүшын эдеэ суглуулжа эхилбэ. Сэл ногоохон хальhатай, хангал татаhан шэнэ үгэрсэ колхозой ажалшадай эдеэнэй шэрээ дээрэ үдэр бүри табигдадаг боложо эхилээ.

Энэ үедэ тус колхозой үгэрсэшэд зуугаад шахуу центнер үгэрсын шэнэ ургаса хуряажа абанхай. Байгша ондо «Путь к коммунизму» колхозойхид эдэ теплицэнүүдhээ 200 шахуу центнер үгэрсэ абажа худалдахаар хараална. Энэнь 15 мянга шахуу түхэригэй олзо үгэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: овощ ургуулагшадай бригадын гэшүүн Д. А. Патрахина (зүүн гар тээ), агроном Т. Н. Плотникова гэгшэд колхозойнгоо теплицэ соо.

А. ШУЛУНОВ.

САГ БОЛЗОР СООНЬ...

Түрүүшын хахад жэлэй туршада республикымнай райпотребсоюзууд, совхозрабкоопууд болон сельпогой хүдэлмэрилэгшэд ажалшадтаа 76 миллион 249 мянган түхэригэй эдеэ хоолой болон промышленна эд бараа худалдажа, түсэбөө 959 мянган түхэригөөр үлүүлээ. Бэшүүрэй райпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд худалдан абагшадайнгаа эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангахын тула нилээд оролдолго гаргаhан, бэлэдхэл хэhэн байна. Тэдэнэр хахад жэлэйнгээ түсэб 166 мянган түхэригөөр үлүүлжэ, республика дотороо түрүү hуури эзэлээ. Харин тэдэнэй хүршэ мухар-шэбэрэйхид түсэбөө 151 мянган түхэригөөр үлүүлээд, удаадахи hууриень гараа. Мүн тиихэдэ Яруунын, Загарайн, Прибайкалиин, Баунтын, Ахын аймпотребсоюзуудай хубита яhала бии.

Худалдан абагшадайнгаа эрилтэнүүдые саг болзортонь дүүргэхэhээ гадна, магазинуудые, столовонуудые, байрын гэрнүүдые бариха хүдэлмэри түлэг ябуулагдажа байнхай. Үнгэрhэн хахад жэлэй туршада Тайлса, Кабанск, Гандурино болон Хурамхаан hуурин, тосхонуудаар нэгэ дороо 6 хүнэй хүдэлхэ эдеэ хоолой магазинууд шэнээр баригдажа, ашаглалгада үгтэhэн байна. Аймагуудай түбүүд—Хэрэн, Турунтаево, Загарайда 18 хүнэй ажаллаха томодхогдоhон универмагууд шэнээр бодхоогдожо дүүрэхэ дүтэлөө.

Буркоопсоюзай системын худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд абаhан уялгаа саг болзортонь дүүргэжэ, В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн hайндэрые ажалай эрхим амжалтаар угтахын тула бүхы хүсэеэ элсүүлнэ.

Д. КОЛМАКОВ.

Ленинэй ордендо хоёр дахин хүртэhэн, Ажалай Улаан Тугай орденто, С. Орджоникидзын нэрэмжэтэ Харьковай трактор бүтээдэг завод 150 моринной хүсэтэй шэнэ трактор гаргаба. Энэ трактор хадаа хүдөө ажахын ямаршье хүдэлмэри бүтээжэ шадаха юм. Тракторта гол найман скорость бии, тэдэниинь ябуул дундань оруулжа, гаргажа болоно. Энэ машина 25 тонно хүрэтэр ашаа шэрэжэ шадаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Т-150К» гэhэн түхэлэй шэнэ тракторнууд.

ТАСС-ай фото.

Чечено-Ингушска АССР. Таряа хуряалга дээрэ 2000 гаран комбайн хүдэлжэ байна. Грозненско районой Майн Нэгэнэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд энэ жэлдэ 5 мянган гектар таряа хуряахань.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Майн 1-нэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ.

ТАСС-ай фото.

В. И. ЛЕНИНЭЙ ТҮРЭhӨӨР 100 ЖЭЛЭЙ ОЙ...

ГАЗАРАЙ ЭЭЗ...

Хайшаашье харахада — тайга. Калинин — Весьегонск гэhэн маршрудаар ниидэхэдэ, самолёдой далин доогуур энэ ой тайга үргэлжэдөө нэмжынэ. Дундуурнь город, тосхонууд захагүй hубарилдана...

Весьегонск гэнтэ урдашни гаража ерэхэ. Рыбинскэ далайн эрьедэ оршоhон энэ городой олон дабхар гэрнүүд, фабрика, заводууд hүртэйгөөр харагдаха.

Газарта буугаад, энэ городой үнэн байдалтай танилсахада, бүришье hаа hонин. Ехэл город болонхой. Бүхы городые хараха, мэдэхын тула бага бэшэ саг хэрэгтэй юм. Ургалта, хүгжэлтэнь угаа ехэ — барилгань хажуулькаа, оодоошье дүүлинхэй.

Мүнөөнэй Весьегонскын үшөө нэгэ онсо илгаань гэхэдэ, Эхэ оронтоёо бүхы түрэлэй транспортаар холбоотой. Эндэhээ Ленинград хүрэhэн түмэр зам баригдаа. Калинин хүрэтэр самолёдоор ниидэхэдэ болохо. Рыбинск хүрэтэр гү, али ондоо тээшээшье пароходоор тамархаш. Областиин түб хүрэтэр шоссейнэ харгы бии, ехэнхи хубинь асфальтаар хушагдаhан.

Хаанта Россин хажуу талын город байhан Весьегонск мүнөө үедэ танигдахаар бэшэ болотороо хүгжэhэн байна. Урдань тэрэниие «баабгайн эшэээн» гэжэ дэмы нэрлэдэггүй байhан юм. Эгээл тиимээр Н. В. Гоголиин «Мертвые души», М. Е. Салтыков-Щедринэй «За рубежом» гэhэн мэдээжэ зохёолнууд соо харуулагдаhан гээшэ. Тус городой гудамжануудта харагдаха юумэн гэхэдэ, Октябриин революциин, Ленинэй үзэл сурталаар гэрэлтүүлэгдэhэн хоридохи зуун жэлэй түйлалтанууд.

— Весьегонскымнай оршоhон газар дайдашье ондоо болонхой, — гэжэ, эндэхи хүн зон зугаахин хэлсэдэг. — Урдань бидэнэр Молога гэжэ голой эрьедэ hуудаг hэмди. Мүнөө — далайн эрьедэ...

Нигэжэ хэлсэхэнь зүб. Дүшөөд онуудай үеэр Волгын эхиндэ Рыбинскэ далайн байгуулагдаhан дээрэhээ Весьегонск шэнэ газарта урилагдажа, далай шадарай город болоо бшуу.

Весьегонскын байгаалиин гоё hайхан бэшэ, харин экономическа шэнэ түхэл шэнжэнь хүнэй анхарал ехээр татана. Тус город Ленинэй нэрэтэй нягта холбоотой байhан тула Россин олон городуудай дунда онсо hуури эзэлдэг юм.

Ленин ба Весьегонск! Нигэжэ хэлэхэдээ, Совет засаг тогтоохо шэнэ байдал зохёон байгуулха хэрэгтэ весьегонцуудай дүй дүршэл тухай Ильичэй үнэн зүрхэнhөө хэлэhэн халуун үгэ тушаа тогтонобди. Энэ хадаа Весьегонскын уездhээ ерэhэн таряашадтай Владимир Ильичэй сэдьхэл хүдэлгэмэ уулзалга тушаа хэлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хамта дээрээ бэе бэеэ дабташагүй, угаа hонирхолтой весьегонскын лениниана болоно бшуу.

1918 оной эсэс багта «Буу, плуг барижа үнгэргэhэн жэл» гэhэн бишыхан ном Весьегонскдо хэблэгдэн гаража, Ленин тэрээндэ анхарал хандуулhан байха юм. Нимгэхэн энэ ном соо социальна ехэ хёморооной уршагта байдал тухай хэлэгдэhэн байгаа. Тэрэ номой автор — уезднэ газетын редактор Александр Тодорский Весьегонскдо Совет засаг тогтоолго, хүдөө тосхоной ангиин шанга тэмсэл, олоннитэ ажалшадай политическэ эдэбхи тухай уран гоёор, тодо hонороор бэшэhэн байгаа.

Владимир Ильич эгээн түрүүн энэ номой политическэ ба практическа удха шанарые үндэрөөр сэгнэжэ, тэрээнhээ уламжалан, «Ехэ асуудалнуудые тодорхойлхо багахан ушар» гэhэн статья бэшэhэн. Энэ номые олоор тарааха гэжэ заабари үгөөд. В. И. Ленин олоннитэтэй хүдэлдэг, нитэ зоной бодото ажабайдалай гүн соо ябадаг хүнүүдэй улам олоороо өөhэдынгөө дүй дүршэл тухай бэшэхыень хүсэhэн юм.

Весьегонцуудай социализм байгуулгын дүй дүршэлдэ Ленин мүн саашадаашье хандадаг байhан. Партиин XI съезд дээрэ РКП(б)-гэй ЦК-гай политическэ тоосоо хэхэдээ, Ильич илалта түйлаhан пролетариат ба илагдаhан буржуази хоёрой харилсаае зүбөөр ойлгохо хэрэгтэ Весьегонскдо бэелүүлэгдэhэн дүршэлые жэшээ болгон харуулаа hэн.

Тэрэ сагта бүхы Россин ажалшадые хүлгүүлжэ байhан хүсэл эрмэлзэл, hанаа бодол тухай хүдөө нютагуудhаа Лениндэ ерэhэн хүнүүд хэлэдэг бэлэй. Тэдэнэр алишье хэрэгтэ түрүү, халуун зүрхэтэй, ерээдүйе зүбөөр харадаг, ойлгодог хүнүүд байhан. Эхэ оронойлмнай шэнэ эзэд ямар байха ёhотойб гэhэн шэнгеэр Владимир Ильич тэдэнэй шэг шарайе ханалга ехэтэйгээр ажаглан харадаг бэлэй.

Васюткино тосхоной ажаhуугша, волостной партийна организациин секретарь Филипп Образцов Кремльдэ ерээд, Ленинтэй хөөрэлдэхэдөө, эдеэ хоолой татабари хэрэглэхэ тухай асуудал табиhан юм.

— Онсо шухала налог татаха хэрэгтэй, — гээд Лениндэ хандаха зуураа, Образцов хэлээ: — тэрэнэй тон шухала байhаниие арад зомнай мэдэнэ. Налог татаха хуули биил hэн гээд, үгытэйшүүлые хашажа болохо аал? Имэ ушар манайшье волостьдо тохёолдоно!

— Эндэhээ, түбэй газарhаа бидэнэр нэгэтэ бэшэ hануулга хэhэмди, — гээд Владимир Ильич тайлбарилба: — Нэн түрүүн баяшуул, хонжоо наймаашад, нюдарган баяшуулhаа налог татаха хэрэгтэй. Дунда зэргын шадалтай таряашадhаа бага зэргээр абалсаха, зүгөөр тэдэнэй ажахыень үгырүүлжэ огто болохогүй, үгытэй таряашад налогhоо сүм сүлөөлэгдэхэ ёhотой!

Мантурьево тосхоной үгытэй шадалтанай комитедэй түрүүлэгшэ Федор Бойцов Ильичтэй уулзахадаа, нюдарган баяшуул хорото сэдьхэлээр таряа талхаяа нюуна, үгытэй зон үлэсхэлэн зоболондо нэрбэгдэнэ гэжэ мэдээсэhэн юм.

— Таанад үлүү таряаень зоримгойгоор абагты, мүнөө таанад өөhэдөө засаг баригшад ха юмта, — гэжэ Ленин зүбшөөбэ.

Нэгэ хэды минутын үнгэрhэн хойно Владимир Ильич үшөө дахин дабтаба:

— Нютагай засаг гээшэ таанад өөhэдөө байнат гэжэ таряашадта хэлэгты. Таанад — газарай эзэд гээшэт, тэрээн дээрэ байhан бүхы баялигай, бүхы оронойнгоо эзэд гээшэт!

Тверской губерниин таряашадhаа ВЦИК-гай гэшүүн весьегонец Иван Петрушкин Владимир Ильичтэй миил уулзадаггүй, 1920 ба 1921 онуудта Бүхэроссин Советүүдэй съездүүд дээрэ Ленинэй байхада, үгэ хэлэhэн түүхэтэй. IX съезд дээрэ хүдөө тосхоной байдал hайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдаhан Петрушкинай үгэ анхаралтайгаар шагнажа, Ленин «СНК-да хэрэгтэй» гэhэн тэмдэглэл өөртөө бэшэжэ абаhан байна.

Тэрэ гэhэнhээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Эхэ оронтоёо хамта Весьегонск алдар солоёо арьбадхан, ута зам дабажа гараа. Совет гүрэнэй асари ехэ экономическа организмай нэгэ хубинь болонхой.

Районой улам хүгжэжэ байhан промышленность мүнөө гансахан нютагай эрилтэ хангана бэшэ, харин оронойнгоо бүхы хизаарнуудта, мүн хилын саанашье продукцияа эльгээнэ. Эндэхи модо болбосоруулгын комбинадта хүдэлдэг мянга гаран хүдэлмэришэд оронойнгоо хойто, зүүн зүгэй районуудта стандартна гэрнүүдые, ниислэл хотын барилгануудта үүдэнэй, сонхын хэрэгсэлнүүдые олоор эльгээнэ. Бусад предприятинуудайнь үйлэдбэрилдэг продукци олон, элбэгшье.

Весьегонскын хүдөө ажахыда бага бэшэ амжалта түйлагданхай. Экономикын оньhожоруулагдаhан, олзо доход ехэтэй энэ hалбари лён тарилга ба мал ажалаар мэргэжэжэ байнхай. Район доторнь хорин колхоз, гурбан совхоз тоологдоно. Тэдэнь барандаа олзо доход ехээр абадаг, ашаг үрэ hайнтай ажахынууд. «Новая жизнь», «Вперед к коммунизму» гэжэ хоёр колхоз жэл бүхэндэ хэдэн миллион түхэригэй олзо доходтой гарадаг.

Весьегонскын ко...
дай поли дээрэ мя...
трактор, комбайн...
ашаглагдана. Гэбэш...
үргэнөөр оньhожо...
техникэ хэрэглэхэ...
табигдаhаар. Жэш...
ошоhон Чапаевай к...
хозой түрүүлэгшэ...
сеевич Вересов ажа...
тор худалдан абаха...
районойнгоо хүт...
урда табиhан байна.

— Мүнөө үеын э...
скаваторгүй байжа...
лёо. Мелиораци h...
харгы заhаха, утэг...
тэй торф малтахын...
тор заатагүй хэрэг...
колхозойнгоо эконо...
хэрэглэмжые hайн...
hаа харуулна.

Удангүй Чапаева...
колхозой түрүүлэгш...
лүүлэгдээ. Вересо...
партиин райкомой н...
тарь В. А. Смород...
колхоз экскаватортай...

Оньhожоруулгын...
зар таряалангай кул...
лүүлгэтэй суг хүгжэ...
дaa ургаса дээшэлүү...
хала хоёр нүхэсэл...
ороohoто ургамалай...
hаа 13,5 центнер,...
гектарhаа 4,5 цент...
дөө. Үнеэн бүриhөө...
hаа доошо бэшэ лит...
на.

hаяхан Весьегонск...
горитой амжалта түй...
нойнь бүхы тосхо...
электрын элшэ хүсэ...
даба. Айл бүхэнэй г...
лампа яларанхай.

Хүдөө ажахые хүг...
партиин хараалhан...
Весьегонскын газар...
ехэ хубилалта асарх...
мэдээжэ. Ойрын жэл...
hо тарянай, лёной,...
ургаса, hү hаалгаяа...
лүүлхын тула энда...
үйлэдбэриингөө хама...
жо нягта нарчнаар ш...

Соёл гэгээрэлдэнь...
дабшалта түйлагдаhан...
бэшэг мэдэхэгүй хүн...
дотор эхин шатын 47...
лэй 3, табан дунда...
дэлнэ. Колхоз, совхоз...
котеатр, библиотека...
бии.

Весьегонскын эгээл...
лигынь гэхэдэ, хүн...
Имагтал хүнүүд шэ...
байдал байгуулна ба...
түрүүшын шэнэ байда...
шадай, Лениндэ ерэ...
аша гушанар болоно....
залуу hаалишан, ком...
лентина Басалаевае...
юм. Ажалайнь нам...
лэнхэй. Дунда hургуу...
сээрээ, тэрэ баса...
жизнь» колхоздо үтэл...
шанаар хүдэлжэ бай...
ажал халан абаа. Бэр...
болоhон тула жэлдээ...
hөө гурба мянга литр...

«Вперед к комму...
зой агроном Нина Ва...
риновае район дотор...
шаан магтадаг гээшэ...
ряанай, лёной, харта...
баян ургаса абадаг б...
түлөө Нина Васильев...
Улаан Тугай ордено...
жа, «РСФСР-эй гав...
ном» гэhэн хүндэтэ...
хүртэнхэй.

Үнэн сэхэ ажалаар...
той болоhон хүнүүд...
угаа олон.

Тобшоор хэлэхэдэ,...
танигдахаар бэшэ...
Большевик партиин...
олоннитэ зоной гүн...
hан үрэhэн аша үрэ...
гүйгөөр харюулжа б...
Ленинэй агууехэ үз...
шэнэдхэн хубилгадаг...
даа.

Шэнэ эзэд — хүдэл...
ряашад Ленинэй за...
шууд дабшажа, газар...
бүхы баялиг...
туhада ёhотой...
хэрэглэжэ байна.

Яков МАК...
Калининска области...
Весьегонск хото.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНА...

ХОНХО

№ 12

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ:

Эрдэмэй гуламта тухай.
Эдир шүлэгшэдэй дэбтэрһээ.
Шэнэ туужаһаа хэһэгүүд.
Ямар наадануд байһан юм?

ЛАГАЙ» ГЭШҮҮДЭЙ УРШАЛГАНУУД

...тын областиин Агын округой һүдэнтын дунда ...улида «Булаг» гэжэ нэрэтэй литературна нэгэдэл ...гдэһээр гушан нэгэн жэл болобо. Тэрээн тухай ... газетэдэ бэшэгдээ һэн. Мүнөө һүдэнтын дунда ...лиин һурагшадай — «Булагай» хэдэн гэшүүдэй ...гүүдые уншагшадтаа дурадханабди.

Валя ЖАМЬЯНЭ

ҺҮДЭНТЭМНИ

(Арадай дуунай аялгаар)

...һайхан Һүдэнтэм
...н булагаар бурьялна.
...а малша арадни
...й замаар дабшана.
... уужам Һүдэнтэм
... набшаар һалбарна.

Сэсэн һургаалта арадни
Социализм байгуулаад
дабшана.
Хонгор тэнюун Һүдэнтэм
Хони малаар баяжана.
Хүхюун баатар арадни
Коммунизм тээшэ дабшана.

Цыбегмит ЦЫНДЫМЕЕВА

БАГА НАҺАН

... наһамнай
...гэдэл хурдан,
... наһамнай
...а сэсэгтэл һайхан.
... наһамнай
...дэшье обёорогдодоггүй.

Бага наһамнай
Хожомоошье мартагдадаггүй.
Бага наһаяа
Ухаажахадаа һанахаш,
Бага наһаяа
Үндыхэдөө шаналхаш.

Сэсэгма БАТОЕВА

ШУБУУХАЙ

...агар үндэр модоной
...агар намаа мүшэртэ
... дуугаа хангюурдаа
...хэн хонгор шубуухай.
...н номин тэнгэриин

...ьёл үндэрые һайшаана гүш?
...лаг һайхан байгаалиин
...гын сэсэг гоёшооно гүш?
Намжаа дулаахан сагай
Нара ногоо магтана гүш?..

Дамдин-Жаб БАЗАРОВ

НОХОЙ БА МИИСГЭЙ

БАСНИ

...огой булангай саанаһаа
...хан миисгэй гүйн гаралай.
...а урдаһаань угтажа,
...а углууһаа нохой.
...аар нохой тэрэниие
...хан иамнажа оробо.

Хашагдаһан бааран миисгэй
Харайн саашаа тэрьедэбэ.
Богонихон басним орёогүй,
Бултанда тоншье эли.
Хайрата дүүнэрээ гамнангүй,
Хабархан гасаалдаг аханар бии.

АМАРАЛТЫН ҮДЭР

Зунай амаралтада гарашоод,
Зугаалжа ябахада гоё даа.
Дуратай һаа ном унша,
Дуулим талаараа аяншала.
Талада ямар сэлгеэн бэ!
Таашаамаар наран шарана.

Сэсэгүүд холоһоо даллана,
Сэнгыш бидэнтэй гэнэ.
Талын ганса модоншье
Танил мэтээр дохино, —
Һүүдэртэм ерэжэ һуугаад,
Һэрюусэл даа гэһэншүү...

Э. ЛАПИНАЙ фотоэтюд.
Ц. ДОНДОГОЙН шүлэг.

ТҮРЭЛХИ ХЭЛЭЕЭ ШУДАЛХА ДУРАТАЙ ҺАА...

«Хүндэтэ редакци! Танай «Буряад үнэн» газетые бидэ захижа уншадагбди. Һонин юумэнүүд олон байдаг.

Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ Буряадай багшанарай институтай түүхэ, хэлэ бэшэгэй факультедэй буряад таһаг тухай статья толилхыетнай гуйнабди. Ямарнууд шалгалта барижа ородог юм?

Харюу хүлеэгшэд—Шэтын областиин Агын округой Могойтын районой Зугалайн дунда һургуулиин 10-дахи классай һурагшад».

Тус бэшэгэй харюу болгон, бидэ БГПИ-ин буряад хэлэ, бэшэгэй кафедрые даагша, доцент Даша-Нима Доржиевич Доржиевай статьяе доро толилбобди.

Бүри дайнай урда жэлнүүдтэ хүдөө нютагуудта долоон болон арбан жэлэй буряад һургуулинууд олошоржо, тэдээндэ түрэлхи хэлэ ба литература зааха дээдэ мэргэжэлтэй багшанар тон хэрэгтэй болоһон юм. Тиин 1940 оной намар Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институтда тусхай буряад хэлэ ба литературын таһаг нээгдэн, түрүүшын бүлэг студентнэрые нэгэдэхи курсда абаһан байна. Тэрэ сагһаа хойшо энэ таһагые табан зуу гаран хүн дүүргэбэ. Энэ жэлдэ очно болон заочно һуралсалые хамтадаа таби шахуу хүн дүүргэхэнь.

Буряад хэлэ бэшэгэй таһаг дүүргэгшэд республикынгаа, Агын болон Усть-Ордын округуудай һургуулинуудта түрэлхи хэлэ ба литератураяа үдэрһөө үдэртэ заажа, айхабтар ехэ амжалта туйлан, түрэл арадайнгаа соёл болбосоролой үндэһые улам гүнзэгыдхэжэ байдаг юм. Тэдэнэй дундаһаа онсо шалгаран гараһан суута багшанар ехэ олон. РСФСР-эй габьяата багшанар — Н. Н. Намсараев (Хэжэнгын дунда һургуули), Х. Д. Дамдинова (Улаан-Үдын нэгэдэхи буряад интернат һургуули), Н. М. Тулусоева (Түнхэнэй аймагай Хэрэнэй дунда һургуули), Ц. Б. Бальжинимаева (Доодо-Ивалгын найман жэлэй һургуули). Буряадай АССР-эй габьяата багшанар — Д. Д. Дондокова (Яруунын аймагай Үльдэргын дунда һургуули), Б. Ш. Шойдоков (Захааминай аймагай Санагын дунда һургуули) болон бусад. Арадай гэгээрэлэй отличнигууд болоһон нүхэд мүн лэ олон даа. Тэдэниие нэрлэбэл, Д. Ц. Цыденов (Зэдын аймагай Гэгээтын дунда һургуули), Ц. Л. Дармаева (Зэдын аймагай Үшөөтэйн дунда һургуули), Ч. Н. Нанзатова (Агын дунда һургуули), С. Д. Сотникова (Түнхэнэй аймагай Толтойн дунда һургуули) болон бусад олон багшанарые дурдажа боломоор.

Манай буряад хэлэ бэшэгэй таһаг түрэлхи хэлээрээ дээдэ мэргэжэлтэй багшанарые бэлэдхэхэ зорилгоёо амжалтатай бэелүүлхын хажуугаар, мүн буряад арадай соёл болбосоролой хүгжэлтэдэ шухала нүлөө үзүүлдэг зоной урган гарадаг ёһотой гуламта болоһон юм. Тус таһаг дүүргэгшэд сооһоо мэдээжэ болоһон зохёолшод олоор гараһан байха юм.

Мүнөө үедэ буряад хэлэ ба литературын таһагай очно болон заочно һуралсалда хоёр зуу гаран студентнэр тоологдоно. Табан жэлэй турша соо мүнөөнэй буряад хэлэнэй байгуулга, тэрэнэй абяанай илгаа, үгын баялигые дэлгэрэнгыгээр үзэхэ, баһа энээнэйнгээ хажуугаар бэшэгэй дүрим (орфографи) болон үгүүлбэриин гурим (орфоэпи), буряад хэлэнэй уран найруулга (стилистикэ), уран уншалга г. м. юумые шудалалсадаг юм. Гадна буряад хэлэнэй түүхэ, нютаг аялгануудайнь илгаралаар, хуушан монгол хэлээр хэшээлнүүд хэгдэдэг. Үшөө буряадай хуушан ба шэнэ уран зохёолые, совет үеын элитэ ехэ зохёолшодой ажал ябуулга тухай дүүрэн мэдээ абажа гараха арга боломжо бии.

Һуралсалай түсэбэй ёһоор энэ таһагта һурагшад буряад хэлэ ба литература шудалхын хажуугаар, баһа ород хэлэ ба литература үзэлсэжэ, ород хэлэ ба литературын багша боложо гараха аргатай. Тиимэһээ энэ таһагта һурагшадай үзэхэ юумэниинь нилээд ехэ, мэдэхэ ёһотой зүйлынь олон байдаг юм. Нэрлэгдэгшэ таһагта орохын тула **буряад хэлээр бэшэмэл зохёол (сочинени)** болон **аман шалгалта** (хэлэ ба литератураар дунда һургуулиин программын хэмжээгээр), **ород хэлээр диктант** болон **аман шалгалта** (хэлэ ба литератураар дунда һургуулиин программын хэмжээгээр), гадна **СССР-эй түүхээр шалгалта** үгэхэ ёһотой.

Энэ жэлдэ очно һуралсалда хорин табан, заочно һуралсалда мүн хорин табан—хамта табин хүниие абаха түсэбтэйбди.

Түрэлхи хэлэеэ шудалха дуратаниие манай институтда ерэхыень бидэ уринабди.

Д. ДОРЖИЕВ,
багшанарай институтай доцент.

ТААБАРИНУУДЫЕМ ТОЛИЛЫТ!

Хүндэтэ редакци! Намда иимэ гуйлта байна. Минии хэдэн таабариие газетэдээ толилыт. Амаршалагша: Ахын аймагай Орлигой дунда һургуулиин арбадахи «Б» классай һурагша Лиза Данцаранова. Эдэл даа, таабаринуудни:

Харуу һамганай хамар хабшуу.
Шагнаахайн газаа шара дааган.
Тайгада лама тагшаа гээбэ.
Галсанай доро гал дүрэбэ.
Бүргэд бүтүү һүүлтэй.
Далай соо—Даргай хүбүүн.

«Хонхын» ажаглалта: Лиза таабаринуудайнгаа харюу эльгээхэеэ мартажархёо ха. Тиимэһээ эдир уншагшад эдээниие таагаад, харюу эльгээхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

ХАБАРАЙ ...ГЭТЭ ҮДЭР

... нютагта хабарай ерэһые ...рүүлжэ үхибүүд обёордог ...а һанадаг. Үшөө тиихэдэ ... үхибүүдһээ түрүүн борби... танидаг гээшэ ааб даа. Зүб ...билоонууд. Эдэ шубуудай ...р һонюуша мэргэниие үни ...а адаглаһан байха. Дулаан ...эжэ ябаһые мэдэрһэн борби... гэрэй хушалта дээрэ суг...уугаад, илангаяа хүхюутэй... ...хибүүдһээшье хүхюутэйгээр ...жа ородог. Мүнөөдэрншье ба...бари дулаан байхань хаш. ...б гэхэдэ, борбилоонууд улам ... пишаганалдана.

... энэ үдэр заал һаа хани ба...аа ошожо ерэхэ гээд шии... ...сагахан мүнөө гэртээ гансаа...уу байна. Гансал дүү баса... ...юунэйшье болоо һаа, һэри...үхөөр нойрсожо хэбтэнэ. Зү...ра гэр соогуураа аалиханаар ...дүнь һэрижэшье болохол. ...һургуулиһаа ерэхэ үшөөл ...ааа шабар, нойтон: тиимэһээ ...ленкаяа тайлажа орхёод, ...раа хани нүхэртөө ошохо ... басагахан гуталнуудай абдар ...райшье гэжэ хуушарһан бо... ...олобо. Ботинкынь хоншоор ...а сайшаһан байба. Теэд ... сагаантай ботинкаар хүнэй...ан болоржо ошохо аалши? Ла...ан бодолгото болонгүй, үни ... галтай гуламта cooһоо хара ...а, ботинкынгаа сайһан хон... үрөөд, үмдэжэ гэр соогуу...лаад үзэхэдэнь, валенкаһаа ... хүнгэн, зохид байба. Баяр...а басагахан дэбхэрээд абаба. ...өөшье дэбхэрхэ, хатарха ...эд дүү басагаяа һэреэжэ ... бшуу. Һэреэгээл һаа, ...ье ошохоёо болихош. Тэрэ ...аар үүдээ нээжэ, газаашаа

...ты даа, наран табаг соо бу... ...байһан уураг шэнгеэр дулаан ...л бадхана. Гэрэй хушалтаһаа ... Борбилоонууд Ларые тү... ...иеэ хараһандли шууялдана. ...огүүрхи саһан хайлаад, ... горхонууд болоржо урдана. ...алшэһээ горход ялалзана, ...ай нюдэ һаргаана. Лара ба... ...а Хотирһон уйтан гудамжаар ... Хүхюутэйгээр алхална. За...а дуулаадшье абана.

...р-шуур дуутай,
...буун шэнги далитай,
...тай, дуутай
...Р-эй самолёт...

...шье болонгүй, Лара хүлэйн...шэрэн даарaжа байһые гэнтэ ойлгожорхибо. Аргаханаар ябахадаа, хүлни дааража гэжэ һанаад, басагахан шадал хаба соогоо гүйгөөд туршаба. Тодхор болоходоо, тэрэ саһанһаа халтираад, шабар руу тарайн унашаба. Лара нюдэ сабшаха зуура харайжа бодоод, гэдэргээ эрьен хараба. Һайн даа, Ларын унахые хэншье хараагүй. Гансал борбилоонууд илангаяа шангаар пишаганалдажа байба. Лара борбилоонууд намайе наадална гэжэ һанахадаа, уурлаад абаба: «Тэнэг лэ шубууд байнат даа...»

Л А Р А

Мэлс САМБУЕВ.

„ХАБАТАЙ ДУЛААН ХАБАР" ГЭЖЭ ТУУЖАҺАА

Лара хани басаганайдаа ерээд, хүлэйнгөө дааргаһаниие мэдүүлхэгүй гэжэ пеэшэндэ дүтэлжэ ошобогүй. Зүгөөр Сохооной абгай басагаханай ямар гуталтай ябаһаниие обёорһоор:

— Ай, хара тэнэг, энэ үбэл дунда ботинка үмдөөд ябаһаар, хүлэйнгөө хургануудые хуу хүлдэхөөхэшни ха юм,—гэжэ байжа олон юумэ дуугарба.

Лара хани басагантайгаа уулзажа, бага-сага наадаад, тэрэнэй эжынь баалалтаар үетэн нүхэрэйнгөө хуушан валенка үмдөөд, хоншоор сагаан ботинкаяа гартаа бариад, дүү басагандаа яаража ошоо һэн...

Лара унтажа хэбтэһэн дүү басаганайнгаа ороной хажууда һуугаад, удаан шэбшэжэ шэбшэжэ, һүүлэй һүүлдэ иимэ тобшолол хэбэ:

— Сохооной абгай дулаан сагай ерээд байһые мүнөөшье болотор ойлгоогүй байна. Һ-һэн... Томо хүнүүд энеэдэтэйл зон даа...

СОМОН ЗҮБЛЭЛЭЙ БАЙШАНДА

Ларын эжы, Хортын эхин һургуулиин багша Елизавета Буиновна, үдэрэй хоёр сагта гэртээ ерэбэ.

— Зай, Лара Света хоёрни, хэр байбат? Хүүхэйшни уйлаагүй гү?—гэжэ богоһо алхажа оромсоороо, эжынь басаганһаа асууба.

— Һайн байгаабди. Света унтажа байна,—гээд Лара үг-маг гэшэбэ. Юуб гэхэдэ, тэрэ хани басагандаа ошожо ерэһэн тухайдаа эжыдээ хэлэхэ гэһэн аад, юундэшьеб хэлэһэнэй хэрэггүй гэжэ һанаба.

— Лара, ши мүнөө сомон зүблэл ошоод, минии салин абаад ерэ—гэжэ эжынь басагандаа хандаба. — Би Сохооной абгайда хэлээ һэм. Мүнгөө харгыдаа гээнгүй абажа ерээрэй. Шинии тиишэ ошожо ерэтэр, һурагшадайнгаа дэбтэрнүүдые шалгажа дүүргэһүүб.

— Эжы, Ленинтэй гү, али Ленингүй мүнгэниинь ехэ гү?—гэжэ Лара һонирхобо.

— Ленинтэй мүнгэниинь ехэ юм,—гэжэ Буинова басагандаа ойлгуулба.— Зай, Лара, һайн ябаад ерыш даа. Үглөө мүнөөгүй хүгшэн эжы үбгэн баабай хоёршни городһоо бусаха болоо. Шамдаа, Светэдээ амтатай яблока асарха байха!..

Лара сомон зүблэлэй байшан тээшэ гүйһөөр ошобо. Эжынь мүнгэ асархыень басагандаа найдаа ха юм!

— Лара, ши иигэхэдээ яажа байна гээшэбши, аа?—гэһэн үгэнүүдээр басагаханиие сомон зүблэлэй түрүүлэгшэ Сохооной Башанова угтаба.

— Эжынгээ салин абаашахаяа ерээб,—гээд Лара хэлэбэ.

— Үгы даа, би шамһаа тад ондоо юумые һуранаб,—гээд Сохооной абгай уриханаар энеэбхилбэ.

«Ондоо юугээ һурана гээшэб?...—гэжэ Лара бодолгото болобо.—А-аа, тугаар үмдэжэ ошоһон валенкаяа юундэ асараагүйбши гэхэеэ һанаа ха юм даа». Иигэжэ һанамсаараа, басагахан ехэтэ аягүйрхэһэн шэнги боложо:

— Сохооной абгай, валенкыетнай мэнэ гэһээр абаад ерэһүү,—гээд, газаашаа гарахаяа забдаба.

— Хүлеэгыш, мүнгөө абаад ошыш,—гэжэ Ларые сомон зүблэлэй түрүүлэгшэ байлгаба.

Тэрэ ногоохон үнгэтэй гурбаад түхэригүүдые тооложо байхадаа, иигэжэ Ларада хэлэбэ:

— Лара, би шамтайгаа нэгэ үдэр соо хоёр дахин, түрүүшээр гэртээ, һүүлээрнь сомон зүблэл соо уулзаһандаа ехэтэ баясаад, тугаарай ши иигэхэдээ яажа байна гээшэбши гэжэ шамһаа, миин даа, зорюута һураа һэм. Бү уурлаарай, зай гү?

«Зорюута һураа һэм... Хүнһөө зорюута һурадаг юм гү?.. Гайхалтай...»—гэжэ бодолгото болон, Лара Сохооной абгай тээшэ һэжэглэнгеэр хараад зогсобо.

— Зай, Лара,энэ мүнгэ харгыдаа гээнгүй, эжыдээ абаашажа үгыш даа,—гэжэ сомоной түрүүлэгшэ басагаханда олон тэбхэр ногоон саарһадые һарбайба.

Лара эжынгээ мүнгэ абаад, гэрһээ гараха гэжэ ябатараа, үүдэнэй дэргэдэ зуг татан байгаад, гартахи мүнгэеэ тооложо оробо. Теэд тэрэ хэдышье оролдосотойгоор тоолоо һаа, арбанһаа саашаа ошонгүй һамаршана. Тиигээд Лара гэнтэ мүнгэеэ сомоной түрүүлэгшын стол дээрэ һөөргэнь асаржа табижархиба.

— Энэ иигэхэдээ, Лара, яажа байна гээшэбши?—гэжэ Сохооной Башанова гайхаба.

— Энэ жааханууд мүнгыетнай гэртээ абаашахагүйб?—гэжэ Лара таһа арсаба.

— Юундэ жааханууд мүнгэн гэжэ хэлэбэш?—гэжэ Сохооной абгай һонирхобо.

— Танай үгэһэн мүнгэн соо Ленинэй зурагтай нэгэшье мүнгэн үгы ха юм,—гэжэ басагахан ууртайгаар хэлэбэ.

Сомон зүблэлэй түрүүлэгшэ, юундэшьеб, эгшэтэрээ эльгэ хатаба. «Эндэ ямар тиимэ энеэдэтэй юумэн байгаа юм?»—гэжэ Лара бүришье гайхаба.

Нэгэ хэды сагай үнгэрһэн хойно Хортойн уйтан гудамжаар бишыхан Лара Ленинэй зурагтай мүнгэнүүдые гартаа шангаар адханхай, гэр тээшээ дохоншоожо наадаһаар гүйжэ ябаа һэн.

ЖЭГТЭЙ ҺОНИН ЖЭМЭС

Хоёр хоног үнгэрбэ. Наран наартай дулааханӓар шарадаг болонхой. Харгы дээгүүр горход урдан харайлдахаяа болижо, газар бага зэргэ хуурай, жэбхэн болоо. Борбилоонууд даншье һаа ехээр шууялдажа, гэрэй хушалта дээгүүр бэшэ, харин доошоо газарта буужа, хүүгэдһээшье айнгүй собхоролдон гүйлдэнэ.

Лара энэ үглөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эртэ һэришэбэ. Тэрэнэй һэрихэдэ, наран һаял гараад байгаа. Элшэ туяануудынь Ларын хасарые дулааханӓар эльбэжэ байба. Теэд Лара наранай туяаһаа болоржо һэреэгүй. Тэрэ ондоо шалтагаанһаа һэреэ. Басагахан үглөөгүүр таабайнгаа хэлэһэн нэгэ жэгтэй һонин шэнэ үгэһөө болоржо, сагһаа эртэ һэреэ.

Лара үглөөгүүр нойр дундаа тоодэй, таабай, эжы гурбанайнгаа хоорэлдэжэ байхые хаража, шагнажа хэбтэһэн шэнгеэр бэеэ һанаба.

— Аяар холо городһоо арайшье гэжэ асарһан помидорыемни хэн юумнай энэ һүни хуу хаха хазажархёо гээшэб,—гэжэ таабайнгаа сухалтайгаар хэлэхэдэ, Ларын нойр рогаткатай хүбүүдһээ үргэһэн бишыхан шубуухайнууд мэтээр, нюдэ сабшаха зуура ниидэн дэгдэшоо бэлэй. Лара мүнөө хүнжэл дороо улам саашаа бухаба. Үсэгэлдэр дүү басагантайгаа хэһэн үйлэ хэрэгээ эхинһээнь абаад, захадань хүрэтэр бодожо, һанажа үзэбэ.

...Наранай баруулаад байха хирэндэ Лара Света хоёр үнинэй гартаа бариагүй кукла нааданхайнуудаа абахаяа амбаар соо ороһон юм. Эгэшэ дүү хоёр нааданхайнуудаа абаад гараха гэжэ ябатараа, амбаарай баруун хойто булангай нэгэ томо улаан ханза дээрэхи тумпаа аяга соо байһан жэгтэй һонин жэмэс обёоржоһон юм. Тус жэмэсүүд басагадай нюдаргын шэнээн монсогорхонууд аад, шад улаан үнгэтэйнүүд байба.

— Лара, энэшни таабайн городһоо асархаб гэдэг яблока бэшэ аал?—гэжэ балшар жаахан Света ехэтэ хүхибэ.

— Теэд бариад үзыш даа, ямар пилсагар яблоканууд гээшэб,—гэжэ дүү басагандаа тэрэ жэгтэй һонин жэмэсээ һарбайба.

— Нёдондо жэлдэ хүгшэн эжын аймагай түбһөө асарһан яблоканууд ямар хатуунууд, ямар амтатайханууд бэлэй, аа?—гэжэ Света тамшаана.

Басагад нэжээд «яблока» эдеэд туршаба. Теэд тэрэнь даншье һаа гашаланги даа, али ямаршьеб даа, нэгэ танигдаагүй ондоо амтатай байба.

«Бидэ хоёрто гутажа муудаһан яблоканууд тудаба, үшөө нэжээдые туршаад үзэе»,—гэһэн дурадхал Лара оруулба.

Тиигэжэ эгэшэ дүү хоёр тумпаатай «яблокануудые» бултыень туршажа үзөөд, городто хүгшэн эжы таабай хоёрымнай хүнүүд муудаһан яблокаар мэхэлээ гэжэ шиидэбэд. Холын хүдөө нютагта үдэһэн барһад помидорнууд тухай үшөө мэдээгүй ябаа ха юм.

«Помидор гээшэнь, юу хэлэхэб, жэгтэй һонин жэмэс даа. Байза, мэнэ байтар оронһоо бодоод: таабай, танда муудаһан по-по-ми-дороор хүнүүд таниие мэхэлээ гэжэ заал һаа сэхэ руунь хэлэхэ юм байна... Заал һаа хэлэхэ юм байна »—гэжэ Лара һанажа хэбтэбэ.

Наранай элшэ туяанууд басагаханай абаһан шиидхэбэриие дууһан зүбшөөһэн мэтээр хүнжэл сооһоо бултайһан улаан хасарнуудыень наартай дулааханӓар эльбэжэ байба...

УРДАНАЙ НААДАНУУД

Үхибүүдэй нааданууд гэжэ яһалал олон байһан юм. Жэшээлхэдэ, **һохор һамгашаалга, малгай нюулга, шүүр шэдэлгэ, ботогон буруушаалга** г. м. Эдэнь олоороо наададаг нааданууд. Теэд эдээгээрээ гансал зунай сагта наададаг һэн. Юундэб гэхэдэ, үбэлэй сагта зон ганса нэгээрээ, таруугаар байдаг һэн хадань, үхибүүд олоороо суглархa аргагүй байгаа. Тэрэнһээ гадна наадаха гээшье һаань, һээы гэр соо гүйлдэхэ харайлдаха аргагүй ха юм. Зундаа айлнууд хотон хотоноороо һуудаг болохолоороо, үхибүүд олоороо суглардаг һааб даа. Газаа хүхэ ногоон дээрэ зоргоороо наадаха аргатай болодог байгаа.

Һохор һамгашаалга. Энэ нааданшье ородой «жмурки» гэжэ наадантай адли юм. Нэгэ хүн нюдэеэ пулаадаар боогоод, бэшэнүүдээ бариха гэжэ оролдохо, бэшэниинь баригдахагүй гэжэ булгаха, тэрьедэхэ. Баригдашаһан хүн пулаадыень абажа, нюдэеэ боогоод, һохор һамган болоо ааб даа.

Малгай нюулга. Наадагшад хоорондоо метр тухай забһартайгаар дүхэриглэн һууха. Нэгэ хүн малгай бариад, тэрэ дүхэригые тойрожо ябатараа, һэмээхэн нэгэ хүнэй арада малгайгаа орхижорхёод, саашаа тойрон ошохо. Бултыень тойроод, малгайгаа нюуһан хүндэ хүрэтэрнь, мэдэнгүй һуужа байгаа һаань, малгайгаа абажа тэрэ хүниие таһа шабхадаха. Тиигээд шабхадуулагша хүн малгайгаа нюуха ёһотой болохо. Хэрбээ арадам малгай нюугдаба гэжэ мэдээ һаа, тэрэ хүн һуга харайн бодожо, нюугша хүниие эрьюулхэ. Нюугша хүнэй хүсэгдэнгүй гүйжэ эрэжэ, тэрэ хүнэйнгөө һуурида һуужа үрдеэ һаань, эрьюулэгшэ хүн малгайгаа нюуха. Һууридань хүрэхэһөө урда хүсэгдэшоо һаа, таһа шабхадуулаад, малгайгаа дахин нюуха.

Дүхэриглөөд һуугшад дуугаралсажа, шууялдажа, энеэлдэжэ, зариманиинь дуулалдажашье һууха «Арадаш малгай нюугдаба» гэжэ хүндэ хэлэжэ болохогүй байгаа.

Ехэл хүхюутэй, шунахайржа наадахаар наадан һэн.

Ботогон буруушаалга. Энэ болбол ородой «хулгана ба миисгэй» гэдэг наадан шэнги юм. Наадагшад гар гарһаа барисалдаад дүхэриглэн зогсохо. Нэгэ хүн «буура», нүгөөдэнь «ботогон» болохо. Тиигээд лэ «буурань» «ботогоёо» барижа гээд эрьюулхэ. «Ботогониинь» тэрьелжэ, дүхэриглэн зогсоһон зоной гарнууд доогуур гулдиран, дүхэригэй газаа досоо орон, булгажа тэрьедэхэдэнь, «буурань» хойноһоонь эрьюулхэ. Наадагшад хадаа «ботогыень» барюулхагүй гэжэ «буурын» урдань гараараа хаалта хэхэ гэжэ оролдохо. Тиигэ тиигэһээр «буурань» «ботогоёо» барихадань, тэдэнээ хоюулыень болюулжа, ондоо хоёрые олохо. «Ботогоёо» барижа шадангүй, удаан болошоо һаань, «бууража» болюулагша һэн.

Шүүр шэдэлгэ. Энэ наадан зунай сагта, заримдаа намартаа хээрэ болодог һэн. Наадаашад хоёр можо болоржо хубаараад, хоёр-гурбан метр утатай һургаагай шэнээн модо газарта табяад, хоёр үзүүртэнь можо можоороо илгаржа байха. Энэ модониинь «дүшэ» гэжэ нэрэтэй. Энээнһээ гадна утаашаа арбаад сантиметр, бүдүүниинь 4—5 сантиметр моисогорхон модон байха. Энэнь «шүүр» гэжэ нэрэтэй. Нэгэ хүниинь тэрэ «шүүрээ» бүхы хүсөөрөө тала руу шэдэжэрхихэ. Тиихэдэнь бултаараа шүүрэйнгээ унахые шагнаархажа, абяагүй болоод байха. Унаха абяанайнь дуулдамсаар, унаһан газар тээшэнь бүхы шадалаараа гүйлдэжэ ошоод, «шүүрээ» бэдэрхэ. Олоһон хүн шадабал хүндэ мэдүүлэнгүй абажа, «дүшэ» тээшээ гүйжэрхихэ. Тиихэлээрнь нүгөө можынхидынь «шүүрыень» буляаха гээд, өөрынь можынхид нүхэрөө аршалха гээд хойноһоонь гүйлдэхэ. «Шүүр» ологшо хүнэй хүсэгдэнгүй ошожо, дүшэеэ тоншожорхёо һаань, тэрэнэй хажууда хэншье хүрэхэ эрхэгүй болохо. Хүсэгдэшоо гээшэ һаань, нүгөө можынхидынь «шүүрыень» буляаха гээд ороходонь, өөрынь нүхэд буляалгахагүй гэжэ оролдохо. Ехэл носолдоон болохо. Баригдажа, яахашье аргагүй болошоод, заримдаа хэдэн хүнэй доро орошоод байхадаа, тэрэ хүн «шүүрээ» нүхэдтөө үгэхэ гэжэ оролдохо. Нүгөө можынхидынь буляажа шадаа һаа, баһал «дүшэдөө» хүрэжэ тоншохо. «Дүшээ» тоншожо шадаһан лэ можынхидынь «шүүрээ» абаһан, илаһан болохо юм.

Л. ЛИНХОВОИН,
РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша, тусхайта пенсионер.

ОЙ МОДОН — МАНАЙ БАЯЛИГ

Ой модон — манай Эхэ ороной пухалын шухала баялигай нэгэн. Ой модоной талаар захагүй баялигтайшье hаамнай, хэм хэмжүүрээрээ дан дууhашагүй гэжэ хэлэхын аргагүй. Тиимэhээ модо отололго тусхай түсэбөөр эмхидхэгдэдэг. Тиихэдээ залуу мододой ямар саг болзор соо үндын ургахань хараада абтадаг юм.

Гал түймэрэй аюулай ехэхэн хохидол ушаруулдаг байhаниинь хэндэшье мэдээжэ. Түймэрэй болоhон газар дээрэ өөдэгүй набтархан модод ургадаг. Түймэрэй ехэнхидээ болодог шалтагынь хадаа хүн зоной галда хайша хэрэгээр, харюусалгагүйгөөр хандадагhaa дулдыдана. Түймэр табиhан хүниие хэhээхэ тушаа тусхай хуули бии. Жэшээнь, РСФСР-эй Уголовно кодексын 99-хи статьяе абажа харая. Тус статья соо ингэжэ сэхэ хэлэгдэнэ: «Ой модо дуран соогоо отолhон гү, али түймэр табижа, хохидол ушаруулhан хүн гурбан жэлээр эрхээ хаhагдадаг, үгышье бол, нэгэ жэлэй туршада залан заhаруулгын хүдэлмэридэ хабаадуулагдадаг».

Гадна гэмтэ нюур гансахан хуулиин зэмэ амасаад hалашахагүй, харин үзүүлэгдэhэн хохидолой зэргээр гүрэндэ мүнгэ түлэхэ ёhотой.

Мүнөө жэл республика доторнай бороо хурагүй, ган гасуур байжа, хаа яанагүй түймэрэй болохо ушар үзэгдөө. Зарим нэгэ зоной хайхарамжагүй ябадалhaa боложо, түймэр гарана.

1969 оной туршада 10 гаран хүн түймэр табиhанай түлөө хуулиин ёhоор хэhээгдэhэн байна. Жэшээлхэдэ, Улаан-Үдэ городой хүдөө ажахын техникумэй гурбадахи курсын студент П. Ф. Григорьев Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхоздо практика гаража байха зуураа, байгша оной майн 10-да поли дээрэхи hолоомондо гал аhаагаад, тэрээнээ унтараангүй ябашахадань, галынь hүжэржэ, ойро дүтэ байhан ой модон ехээр галдуулhан байха юм. Энэ түймэрhөө хамта 10 мянган түхэригэй хохидол гүрэндэ үзүүлэгдөө. Григорьев гурбан жэлээр эрхээ хаhагдажа, хайхарамжагүй ябадал гаргаhан зэмэеэ амасаа.

Яруунын совхозой малшан Доржиев энэ оной июниин 3-да мал адуулжа ябатараа, татажа ябаhан тамхияа унтараангүй хаяжархиhаниинь, ехэхэн түймэр гараад, ой модонhоо гадна, 146 кубометр бэлдэгдэhэн түлеэн галдуулhан байха юм. Доржиев баhал өөрынгөө гаргаhан зэмэ амасаа.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи ой модо харууhалха талаар комиссиин гаргаhан тогтоолой ёhоор предприяти болон эмхи зургаануудай, колхоз, совхозуудай ажалшадай дунда түймэрhөө hэргылхэ хүдэлмэри улам hайжаруулха зорилго хүтэлбэрилэгшэдэйнь урда табигданхай.

Республикымнай ниитын эмхи зургаанууд ой модоёо түймэрhөө hэргылхэ талаар үргэн дэлисэтэй хүдэлмэри хүн зоной дунда ябуулха, гүрэнэй болон ажахын организануудта түймэр сараха ябадалдань туhалха зэргэтэй.

А. СОСЕДКИН,
милициин майор.
П. ШИШМАРЕВ,
милициин капитан.

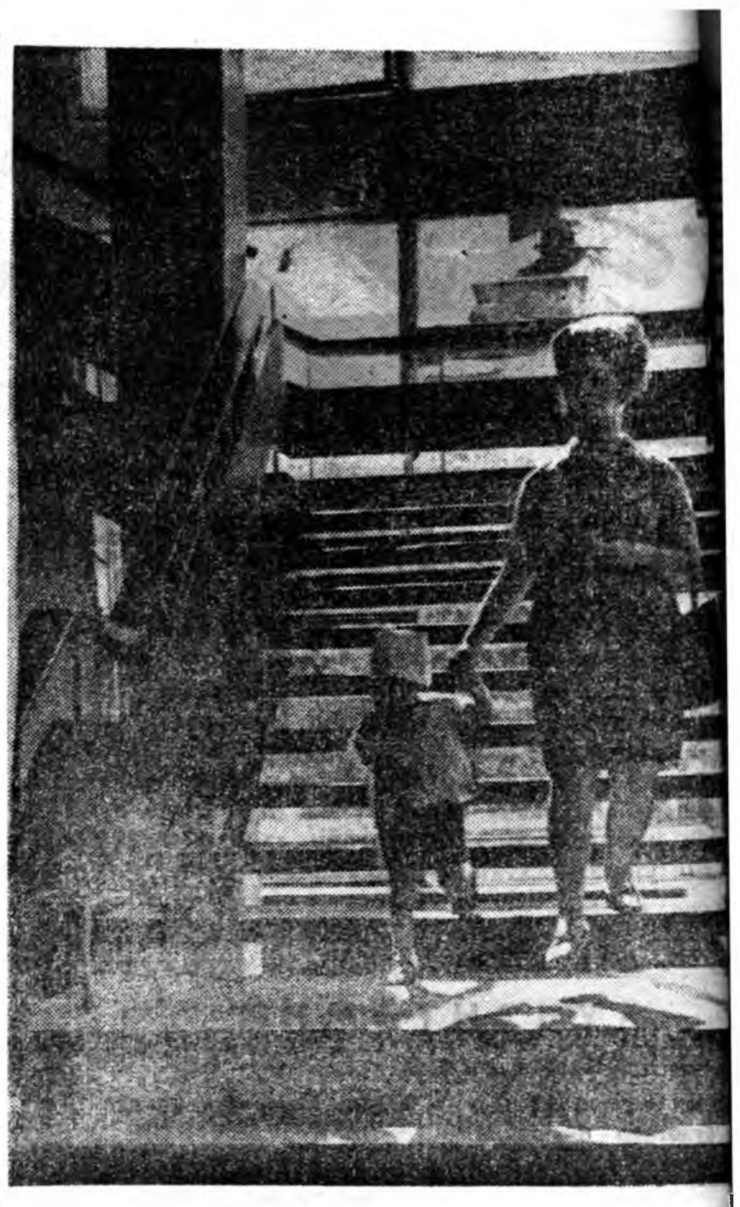

Эртэ үглөөгүүр хада
Эжытэеэ кино ошоо hэмди,
Уужам hаруул зал соо
Удаан хүлеэжэ hуугаабди.
Киношье одоо эхилжэ,
Харанхы гэнтэ болоо hэн.

Харайлдаhан хүнүү...

Хара шортоо hажа...
Эжымни намдаа суха...
Эртүүр гаража ябаш...
Киногоошье хүсэд х...
Харибабди уруу ду...

Ф. СОРОКИНОЙ ф...

НЮТАГ НЮТАГАЙ hОНИН

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ХАРАЛГА

В. И. Ленинэй түрэhөөр 100 жэлэй ойн hайндэртэ зорюулан, үхибүүдэй уран hайханай бүлгэмүүдэй түрүүшын тусхай харалга боложо дүүрээ. Эндэ ниислэл хотымнай, мүн аймагуудай соёлой байшангуудай, клубуудай дэргэдэхи үхибүүдэй уран hайханай бүлгэмүүд хабаадалсажа, бэлиг шадабаряа туршалсаhан байна.

Залуу режиссер Р. М. Ефимовэй хүтэлбэрилдэг авиазаводой «Рассвет» гэжэ Соёлой байшантай, РСФСР-эй культурын габьята хүдэлмэрилэгшэ В. А. Соболевой ударидадаг Закаменск хотын үхибүүдэй театральна студиин, мүн нарин сэмбын фабрикын «Текстильщик» гэжэ Соёлой байшангай бүлгэмүүдэй харуулhан «Золушка», «Особое задание», «Королевство кривых зеркал», «Тараканище» гэhэн зүжэгүүд олоной hайшаалда хүртөө.

Энэ үнгэргэгдэhэн үхибүүдэй уран hайханай бүлгэмүүдэй харалгын программа урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээд үргэдхэгдэhэн байгаа. Эндэ республикымнай олохон аймагуудай коллективүүд хабаадалсаа.

Харин мүнөө энэ харалгада хабаадалсагшад ерэхэ жэлэй март-апрель hаранuудта үнгэргэгдэхэ түгэсхэлэй турта улам эршэтэйгээр бэлэдхэжэ байнхай.

В. НИМБУЕВ.

ЭЭЛЖЭЭТЭ ЮhЭДЭХИ...

hаяхан Зүүн Сибириин технологическа институдай барилгын факультедэй табадахи курсын бүлэг студентнэр hүүлшынгээ гүрэнэй шалгалтын проектнүүдые тушаажа, диплом абалгынгаа үдэшые баяр ёhололой оршон байдалда үнгэргөө. Эдэнэй бэлэдхэhэн, зураhан проектнүүд гүн гүнзэгы удхатай байhандаа «hайн» гэhэн сэгнэлтэдэ хүртөө. Ушарынь хадаа, мүнөөнэй проект гансашье дүрэ зурагаараа бэшэ, мүн сагай уларилай, сейсмическэ болон газарай хүрьhэнэй байдалые хараадаа абаhан, бүхы хүдэлмэриинь гаргаша эли тодоор тоологдон гаргагдаhан байха ёhотой бшуу.

Студентнэр Надежда Фролова, Галина Зверкова, Игорь Щепотько, Александр Черноусов гэгшэдэй проектнүүдтэ гүрэнэй шалгалтын комисси «эрхим» гэhэн сэгнэлтэ үгэhэн байна. hаяын үдэрнүүдтэ hуралсалаа дүүргэжэ гараhан залуу инженер-барилгашад республикын, мүн Эхэ оронойнгоо ехэ ехэ барилгануудта ажаллахаяа ошохонь.

О. МЕРКУЛОВ.

ҮХИБҮҮД hАЙНААР АМАРБА

Нарhатын пионернүүдэй байшангай дэргэдэхи элүүржүүлгын талмайда эхин hургуулиин нэгэдэхи классай болон мүнөө жэлдэ hургуулида орохо далаад шахуу үхибүүд hара тухай саг соо амарбад. Тэдэнэр энэ үе соо, олон шэнэ дуунуудта hуража, шүлэг, хатарнуудые гүйсэдхэжэ, мүн hонирхолтой наадануудта хабаадаа. Гадна тэдэнэр экскурсида ябаа, тунгалаг hайхан голдо шунгажа сэнгээ.

Үхибүүдэй энэ амаралтые Нарhатын дунда hургуулиин багша К. В. Лошкарева, пионервожатанууд Т. Базарова, С. Данилова, О. Тудупэва гэгшэд hайнаар эмхидхэhэн байна.

В. БАЙБОРОДИН.

АЗА ТАЛААНАА ТУРШЫТ!

Арми, авиаци болон флодто туhалха hайн дуранай бүлгэм (СССР-эй ДОСААФ) дүрбэдэхи Удаагаа шүүбэритэ автомотолотерейн наадалга үнгэргэхэ гэжэ байна. Энэ нааданhaa ороhон мүнгэ зөөри ДОСААФ-ай организацинуудай материально-техническэ бааза байгуулгада, бэхижүүлгэдэ болон арад зоной дунда ябуулагдадаг оборонно-олониитын хүдэлмэриие саашадань улам hайжаруулгада зорюулагдаха байна.

Дүрбэдэхи автомотолотерейн шүүбэриин наадан хоёр удаа үнгэргэгдэхэ. Эхинэй наадан Москвада июлиин 19-дэ болохо. Тэрээндэ нэгэ миллион түхэригэн эд болон мүнгэнэй шүүбэри наадагдаха юм. Ямар шүүбэринүүд байхаб гэбэл: 400 автомашина «Волга», 600 автомашина «Москвич-412», 800 «Запорожец-96613» түхэлэй автомобиль, 11500 элдэб түхэлэй мотоцикл, 3300 мотороллер, 8900 мопед, 8100 «ВЭФ-транзистор» гэhэн радиоприемнигууд болоно.

Урда жэлнүүдтэ үнгэргэгдэhэн энэ лотерейн наадануудта хабаадалсаhан манай республикын олон хүнүүдтэ азатай биледүүд дайралдаhан юм. Үнгэрэгшэ жэл энэ лотерейгээр республикымнай 2852 хүн мүнгэнэй, 119 хүн эд бараанай шүүбэри абаhан байгаа. Эндэ томо шүүбэринүүдэй дунда гурбан «Волга», 3 «Запорожец», нэгэ «Москвич» байгаа бэлэй. Түмэр замай Улаан-Үдэ станциин депогой хүдэлмэрилэгшэ нүхэр Баклашова, ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн нүхэр Фетисов, «Байгал» ресторанай хүгжэмшэн нүхэр Худой гэгшэд «Волга» машинын, мүн Хорнин, Загарайн аймагай азатайшуул «Москвич», «Запорожец» машинын эзэн болонхой бшуу.

4-дэхи автомотолотерейн биледэй тараалгын hүүлшын үдэрнүүд ябажа байна. Лотерейн шүүбэритэ наадаанда хабаадалсажа, аза талааная туршыт!

Г. ЗЫБИНА,
республикын ДОСААФ-ай комитедэй инспектор.

МАНАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

УЛААН-ҮДЭДЭ ЦИРК ЕРЭБЭ

Үглөөдэрhөө эхилжэ манай республикын түб — Улаан-Үдэ хотодо «Союзгосциркын» түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай гастроль эхилхэнь. Энэ ушартай дашарамдуулжа, манай корреспондент Улаан-Үдэ ерэhэн Шапито — циркын директор нүхэр А. В. Юдиндэ хэдэн асуудалтайгаар хандаба.

Корреспондент: Александр Васильевич, танай циркын коллектив урда тээнь Улаан-Үдэ ерээ hэн гү?

А. В. Юдин: Үгы. Энэ түрүүшынхеэ ерэбэ гээшэ. Дунда Азиин республикануудта үбэлжэhэнэйнгөө удаа Совет циркын 50 жэлэй ойдо зорюулжа, Забайкалиин болон Зүүн-Сибириин ажалшадта мүнөө зун-намарай хугасаа соо программаяа харуулхаар зорёобди.

Улаан-Үдэ ерэхынгээ урда Шэтэ хотодо тогтоо hэмди.

Корреспондент: Манай городто удаан байха гүт?

А. В. Юдин: hара хахад соо гэхэ гү, али сентябриин нэгэн болотор...

Корреспондент: Циркынтнай коллектив хэды хүнhөө бүридэнхэй гээшэб?

А. В. Юдин: Хамтадаа 75 хүн. Тэдэнэй 30 гараниинь циркын дүхэригтэ наададаг зон.

Корреспондент: Программадатнай гол түлэб ямар номернууд байхаб?

А. В. Юдин: Агаарта шадабаряа харуулдаг гимнастнууд, акробадууд, жонглёрнууд, Зүүн зүгэй болон бүмбэгэтэй нааданууд, хүгжэмтэ эксцентрик, манипуляци, партернэ ниидэлгэ, мүн аргамжа дээрэ гүйсэдхэлгэ гэхэ мэтэ зүйлнүүдhээ гадна, hургамал багахан нохойнууд, бүлэт баабгайнуудай шадабари харагшадые ехээр hонирхуулха ёhотой гэжэ hанагдана. Эдэ бүгэдэ, мүн бусадшье олон тоото номернуудай гүйсэдхэлгые эстрадын оркестрэй хүгжэм дэмжэжэ байха юм.

Корреспондент: Зай, үглөөдэрэй үдэшын 7 саг 30 минутаhаа манай Улаан-Үдэдэ гастролёо амжалтатай эхилхыетнай хүсэнэбди.

А. В. Юдин: hайн бэлэйт! Гансашье Улаан-Үдын бэшэ, мүн Буряад ороной аймагуудай ажалшадые циркдээ уринабди.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАhАА

ФКП-гэй зэргэ нэмэнэ

ПАРИЖ, (ТАСС). Партиин департаментска федерациин үнгэргэжэ эхилhэн түрүүшын заншалта hайндэрэй үедэ 2 мянга үлүүтэй хүн Франциин Коммунис партиин зэргэдэ ороо.

Радиоактивна хорон дахинаа элирүүлэгдэбэ

ТОКИО, (ТАСС). Окинава аралай гол порт ба захиргаанай зургаанай центр болохо Наха хотын хүн зон ажабайдалайнгаа түлөө дахинаа сошордохо баатай болобо. «Кобальт-60» гэжэ радиоактивна хорон портын уhан соо олдоо гэжэ Рюкю аралнуудай правительствын бэеэ хамгаалгын департаментын мэдээнүүдые үндэhэ болгон «Иомиури» газетэ мэдээсэнэ.

Наха портдохи уhан ба эльые наринаар шалгажа үзэхэдэнь, якорьнуудые хаядаг хоёр hуурида «Кобальт-60» гэжэ хорон нилээд ехээр тараhан байгаа гэжэ элирүүлэгдээ. Тус портдо ерэдэг США-гай атомна уhан доогуур тамардаг онгосонуудай якоряа хаядаг зонодо ойрохоно энэ хоёр hууринь оршодог юм.

Урда Вьетнамай патриодуудай амжалтанууд

ХАНОЙ, (ТАСС). «Освобождение» гэжэ хэблэлэй агентствын толилhон Урда Вьетнамые сүлөөлхэ Арадай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй командованиин коммюнике ВИА агентство дамжуулба. Урда Вьетнамай арад болон НВСО байгша оной тэн болотор ехэ, бага бүхы хотонуудта, дайсанай бүхы штабуудта дoбтолоо гэжэ коммюнике соо хэлэгдэнэ. Дайсанай ара таладахи баазануудта, 50 томо аэродромуудта добтолго хэгдэhэн, тэрэнэй үедэ дайсан ехэ гээлтэдэ ороhон байна. Энэ сагай турша соо НВСО-гой сэрэгшэд дайсанай 330 мянган солдадые хүлhөөнь буулгаа гэжэ коммюнике соо заагдана. Дайсан 3950 самолёт ба вертолёдоо, сэрэгэй 10.500 машина, тэрэ тоодо 6 мянган танк болон бронетранспортёроо гээгээ. Сэрэгэй 1150 судна шэнгээгдээ гү, али шатаагдаа, 1690 ухэр буу болон хүндэ миномёдууд үгы хэгдээ, түлишын ба буу зэбсэгэй хэрэгсэлэй 150 склад шатаагдаа.

Энэ сагай хугасаа соо революционно засаг хэлбэришэгүйгөөр бэхижэжэ байгаа гэжэ коммюнике соо тэмдэглэгдэнэ. Урда Вьетнамай олонхи провинцинууд болон округуудта, хүдөө нютагуудай ехэнхи хубинуудтань арадай революционно комитедүүд байгуулагдаа. Урда Вьетнамай революционно саг зуурын правительство байгуулhан арадай түлөөлэгшэдэй конгресс шухала удха шанартай ушар болоо. Энэ правительствые мэдэржэ, Европын, Азиин, Латинын Америкын хэдэ хэдэн оронуудтай посольствонуудай хэмжээндэ дипломатическа харилсаае тогтооhон ушар Америкын ээрхэг түримхэй добтолгодо эсэргүү Урда Вьетнамай арадай хэдэг тэмсэлые аха дүү оронуудай болон бүхы дэлхэйн эб найрамдалда дуратайшуулай ехэ дэлисэтэйгээр ба халуунаар дэмжэдэг байhые гэршэлэн харуулна гэжэ онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Буудалдаан үргэлжэлhөөр

КАИР, (ТАСС). Суэцкэ канал шадар июлиин 13-да, нютагай сагаар үглөөнэй 11 часта Египедэй, Израилиин сэрэгшэдэй хоорондо хүндэ буунуудые хэрэглэhэн буудалдаан болоо. Түрүүшээр Габассат ба Порт-Тауфик шадар буудалдаан эхилээд, hүүлээрнь Хоуд Эд-Дарс ба Суэц шадархи районуудта дамжан дэлгэрээ. МЕН агентствын дамжуулhан ОАР-ай Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшын мэдүүлгэ соо энээн тухай хэлэгдэнэ.

Үдын 2 час болотор үргэлжэлhэн буудалдаанай үедэ Египедэй сэрэгшэд дайсанай хэдэ хэдэн буудалгын точконуудые буудахыень болюулаа. Израилиин Габассат ба Порт-Тауфик гэжэ районууд шадархи газарта гарахаар hэдэhэн Израилиин хэдэ хэдэн автомашина ба бронетранспортёр бута сохигдоо.

У. Роджерсын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН, (ТАСС). СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыкын СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ хэhэн элидхэл тушаа США-гай Гүрэнэй секретарь У. Роджерс мэдүүлгэ хэбэ.

Гүрэнэй департаментда болоhон пресс-конференци дээрэ соносхоhон мэдүүлгэ соогоо Советскэ Союз Холбоото Штадууд хоёрой хоорондохи харилсаа холбоон тухай хэлэhэн элидхэлэй хубиин таарамжатай талыень Роджерс тэмдэглээ. «Эб найрамдал хангаха асуудалнуудаар СССР ба США үгэеэ ойлгэлсожо болохо» гэhэн г-н Громыкын мэдүүлгые бидэнэр он... солнобди» гээд Роджерс м...

Стратегическэ зэбсэг ... гые хизаарлаха тушаа ... тухай асуудал лаблаха зу... хэлсээнүүд «Советскэ Со... рилсаа холбоонуудые h... хэрэгтэ шухала алхам б... гаа» гээд США-гай гүр... тарь хэлээ.

Өөрынгөө союзнигууд... зүбшэн хэлсэлгын үедэ ... мыкын элидхэлэй бусад... халнууд болон хубину... шэнжэлжэ үргэлжэлүүлхэ ... жерс мэдүүлээ.

Пентагон химическэ зэбсэг тур...

НЬЮ-ЙОРК, (ТАСС). США-дахи туршалгын гурбан полигон дээрэ Пентагон нерв муудуулдаг газ болон бусад хорото бодосуудые туршана.

«Нью-Йорк Таймс» газетын Вашингтоной корреспондент Хантер энээн тухай мэдээсээ. Түрүүлэгшэ Реуссай эрилтээр байгаал... нүүдые хэрэглэхэ асуудал... лэгшэдэй палатын подкоми... жуулан үгэhэн оборонын ... ствын информаци соо эд... бии. Нерв муудуулха га... үедэ 6 мянган хонидой ү... гүйhээ гадуур хүнүүдые ... лохо газууд ушоо хоёр по... рэ туршагдаhан байгаа га... гон түрүүшынхеэ мэдэрбэ... полигониинь Балтиморhоо ... оршодог Эджвуд, Алабама... Форт Макклеллан гээшэ.

Палатануудай подкомисс... hэн документнүүдэй ёhоо... оной апрель hараhаа июн... Дагуэй полигондо хүниие ... лохо 67 түхэлэй газууд, ха... лелланда 47 ондоо газ ту... байна. Байгша оной октябр... Эджвуд гэжэ полигон дээр... хэлэй хорото газууд, харин ... гурба hарын турша соо ... лэй элдэб хорото бодосуу... туршагдаха ёhотой гэжэ му... дээсэгдэнэ.

Тагнуулай самолёт унагаагдаа

ХАНОЙ, (ТАСС). ДРВ-гэй Игеан провинциин агаарта добтолон ороhон Америкын тагнуулай пилодгүй самолёдые Вьетнамай арадай армиин зенитчигүүд апрелиин 13-да унагаагаа. ДРВ-гэй газар дээрэ унагаагдаhан американ самолёдуудай тоо 3305 хүрэбэ гэжэ Вьетнамай информационно газетэ мэдээсэбэ.

Инди-хитад хилэ ...

ДЕЛИ, (ТАСС). Хитадай ... июлиин 10-да Уттар Прадеш... Тибедтэй холбодог Липулекх ... расаар Индиин газар дээрэ ... 10-да шурган ороод, инди... дуудые буудаа гэжэ ПТИ ... диин информационно аген... дээсээ.

Липулекх шадархи Инди... харуулшаниие Хитадай ... буудаа гээд Индиин Оборо... нистерство лаблаба.

АНГИИН ТЭМСЭЛ УЛАМ ЭРШЭДЭНЭ

ЯПОН

Хэдэн зуугаад мянган хүнэй хабаадалгатай забастовконууд бүхы Япон дотор болоо. Японой профсоюзуудай Генеральна Соведтэ (СОХИО) оролсодог ороной 13 томо профсоюзууд эдэ забастовконуудые эмхидхэhэн юм. Багшанарай профсоюзууд, префектрануудай болон муниципалитедүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй болон бусадшье профсоюзууд тэрэ тоодо оролсоо. Митингнүүд ба забастовконуудай үедэ ажалшад хэдэ хэдэн политическэ ба экономическа эрилтэнүүдые табяа: япон-американ аюулгүйе хангаха хэлсээе болюулха, Окинавые бусааха, салин хүлhэ дээшэлүүлхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха гэхэ мэтэ.

АНГЛИ

Лондон болон тэрэнэй оршон hууринуудай 1200 hургуули түлөөлhэн хэдэн мянгаад багшанар салин хүлhөө дээшэлүүлхэ эрилтэ табижа, ниислэл хотын үйлсэнүүдтэ демонстраци хээ. Энэнь багшанарай салин хүлhэ түлэхэ шэнэ гурим тогтоохо тухай правительствын шиидхэбэридэ харюу болгоhон хэмжээн гээшэ. Багшанарай национальна профсоюзай hанамжаар правительствын энэ шиидхэбэринь орон дотор ажабайдалай улам хүндэржэ байhантай тааранагүй.

Олон мянган докёрнууд Манчестерэй портдо ажал хүдэлмэреэ зогсообо. 23 судна ашаагаа буулгангүйгөөр, хүлеэжэ байhаар. Портын хүдэлмэришэд салин хүлhые дээшэлүүлхэ эрилтэ табяа.

ЭКВАДОР

Эквадорто забастовконууд нэгэшье hуларнагүй. Санта-Элена гэжэ арал дээрэ эхилhэн «Каутиво» гэжэ нефтяной компаниин хүдэлмэришэдэй забастовко илалтаар дүүрээ. Тус компаниин эзэд ажалшадай гол эрилтэнүүдые хангаха баатай болоо.

7 хоногой саада тээ Гуаякильда эхилhэн гүрэнэй hургуулинуудай багшанарай забастовко ороной хэдэ хэдэн хотонууд болон хүдөө нютагуудта дэлгэрээ. Багшанар саг дарыдаа түлэгдөөгүй салин хүлhэ түлэхэ, ажалай эрхэ байдал hайжаруулха тухай эрилтэнүүдые табина.

Манай республикын загаhашад үнгэрэгшэ амаралтын үдэр өөрынгөө hайндэрые ажалай шэнэ туйлалтануудаар угтаба. Энэ үдэр болотор Баргажанай «Путь Ленина» колхозой нүхэр Меньшиковэй бригада даабарияа 152 процент дүүргээ. Иигэжэ hайндэрөө угтаhан загаhашад Байгал шадар олон.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: загаhашад Байгал далай агнууриида гаража ябана.

В. ЗОРКИНОЙ фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаhанда: Фоторепортаж. Республикын ажахынуудта үбhэ хуряалгын хэр ябажа байhан тухай материалнууд. Партийна эдэбхитэдэй суглаануудhaa мэдээсэл. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Нэгэ үдэрөөр бэшэ» гэhэн Д. Очировай статья. Монголой арадай революциин илаhаар 48 жэлэй ойдо зорюулжа, Д. Лубсановай бэшэhэн «Ленинэй заahан замаар» гэhэн статья. ТАСС-ай материалнууд.

Гурбадахи хуудаhанда: Д. Лубсановай статьягай түгэсхэл. Үнгэрhэн долоон хоног соо ерэhэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «Сахалинууд Байгал далайдаа бусана» гэhэн В. Харахиновай очерк. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаhaa мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Хизаар ороноо шэнжэлэгшын булан». Нютаг нютагай hонин.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

18.00 часhaa «Ленинскэ уншалганууд» гэhэн дамжуулга. 18 час 30 минутаhaa — совет композиторнуудай дуунууд. 19.00 часhaa «hүүлэй hонинууд» дамжуулагдаха. 19 час 15 минутаhaa граждан обороно тухай дамжуулга. 19 час 35 минутаhaa «Шог ёгто зохёолнуудhaa» гэhэн дамжуулга. 19 час 50 минутаhaa «Комсомол, шамдаа элидхэнэбди» гэhэн киноочерк. 20.00 часhaa «Ленинскэ вахтада» гэhэн дамжуулга. 20 час 20 минутаhaa «Счастливого плавания» гэhэн кинофильм харуулагдаха.

САГАЙ УЛАР...

Улаан-Үдын авиамет... мэдээсэhэнэй ёhоор, мүн... унтын болон Яруунын ай... багахан бороо орохо, бэш... гуудта шинг нойтон ... Зүүн хойноhоо hулахана... хилха. Хойто болон Байга... рай аймагуудта 18—23, б... тагуудта 23—28 градус ... байхаар хүлеэгдэнэ.

Июлиин 16, 17-ной үдэ... урда аймагуудта аадар бор... хо. Баруун хойноhоо hул... hалхилха. Хойто аймагууд... 22, бэшэ нютагуудта 22—... дус дулаан байхаар багсаа...

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-... приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—66-... отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности ... строительства—61-35, советского строительства и быта—69-... культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, машин... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сове... те Министров БурАССР.

Н-04615. Зак. № 695.